

Ang Maayong Balita Sumala kang Juan

Ang Pulong nga Naghatag ug Kinabuhi

¹ Sa sinugdanan,* anaa na ang Pulong. Ang Pulong kauban sa Dios, ug ang Pulong mao ang Dios.

² Sukad pa gayod kaniadto kauban na siya sa Dios.

³ Pinaagi kaniya, gibuhat ang tanang mga butang, ug wala gayoy nahimo nga dili pinaagi kaniya.

⁴ Anaa kaniya ang kinabuhi ug kini nga kinabuhi ang suga nga naghatag ug kahayag sa mga tawo.

⁵ Kini nga suga mao ang iwag diha sa kangitngit,† ug dili gayod kini malupig‡ sa kangitngit.

⁶ Karon, adunay tawo nga gipadala sa Dios. Ang iyang ngalan mao si Juan.

⁷ Gipadala siya aron sa pagpamatuod kon kinsa ang suga, aron pinaagi sa iyang pagsugilon makatuo ang tanang katawhan.

⁸ Dili si Juan ang suga, apan mianhi siya sa pagpamatuod kon kinsa ang suga.

⁹ Ang tinuod nga suga nga naghatag ug kahayag sa tanang tawo mianhi dinhi sa kalibotan.

---

* **1:1** Tan-awa ang Gen. 1:1. † **1:5** *kangitngit*: ang buot ipasabot, kalibotan nga nangitngitan tungod sa sala. ‡ **1:5** *ug dili gayod kini malupig*: o wala masabti sa mga anaa sa kangitngit.

10 Mianhi siya sa kalibotan, apan bisan ug gi-himo ang kalibotan pinaagi kaniya, ang mga tawo sa kalibotan wala moila kaniya.

11 Mianhi siya sa iyang kaugalingong katawhan,[§] apan ang kadaghanan kanila wala modawat kaniya.

12 Apan si bisan kinsa nga midawat kaniya, nga mituo kaniya, gihatagan niya ug katungod nga mahimong anak sa Dios.

13 Nahimo silang anak sa Dios dili pinaagi sa lawasnon nga pagkatawo o kaha sa kabubut-on sa tawo, kondili pinaagi sa kabubut-on sa Dios.

14 Ang Pulong nagpakatawo ug nakig-uban kanato. Nakita namo ang iyang himaya ingon nga bugtong Anak sa Amahan. Maluloy-on gayod siya ug pulos kamatuoran ang iyang gipanulti.

15 Nagpamatuod si Juan mahitungod kaniya. Nag-ingon siya, “Siya mao ang akong giingon nga moabot sunod kanako. Apan labaw pa siya kay kanako, kay sa wala pa ako matawo, anaa na siyang daan.”

16 Tungod sa iyang dako nga kaluoy walay puas ang iyang pagpanalangin kanatong tanan.

17 Ang Kasugoan gihatag sa Dios kanato pinaagi kang Moises, apan ang kaluoy ug ang kamatuoran miabot kanato pinaagi kang Jesu-Cristo.

18 Wala gayoy tawo nga nakakita sa Dios. Apan gipaila siya kanato sa bugtong Anak sa Dios, nga mao ra usab ang Dios, nga kauban kanunay sa

---

§ 1:11 *kaugalingong katawhan*: buot ipasabot, “mga Judio”.

Amahan.*

Ang Mensahe ni Juan nga Tigbautismo
(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18*)

¹⁹ Kini ang mensahe ni Juan sa dihang gisugo sa mga kadagkoan sa mga Judio sa Jerusalem ang mga pari ug ang mga katabang nila sa templo[†] nga adtoon si Juan ug pangutan-on kon kinsa gayod siya.

²⁰ Gisultihan sila ni Juan sa walay lipod-lipod, “Dili ako ang Mesiyas[‡] nga inyong gihulat.”

²¹ Nangutana sila, “Kon dili ikaw ang Cristo, kinsa ka? Si Elias[§] ba nga propeta?”

Mitubag si Juan, “Dili ako si Elias.”

Gipangutana nila pag-usab si Juan, “Tingali ikaw ang Propeta nga among gipaabot?”

Mitubag pag-usab si Juan, “Dili ako ang Propeta nga ilang giingon.”

²² Busa miingon sila, “Sultihi na lang kami kon kinsa gayod ikaw aron aduna kamiy ikatubag sa mga nagsugo kanamo. Unsa ang ikasulti mo mahitungod sa imong kaugalingon?”

²³ Mitubag si Juan, sumala sa gisulti ni propeta Isaias,

“‘Ako ang tawo nga nagsinggit sa kamingawan, Tul-ira ang dalan nga paga-agian sa Ginoo!’”*

²⁴ Ang mga nagsugo niadtong mga tawo nga miadto kang Juan mao ang mga Pariseo.

---

* **1:18** *kauban kanunay sa Amahan: o gihigugma sa Amahan; sa literal, anaa sa dughan sa Amahan.* † **1:19** *mga katabang nila sa templo: nga mao ang mga Levita, nga mga kaliwat ni Levi.* ‡ **1:20** *Mesiyas: sa Griyego, Cristo.* § **1:21** Mal. 4:5-6 * **1:23** Isa. 40:3

25 Gipangutana nila pag-usab si Juan, “Nganong nagbautismo ka sa mga tawo kon dili ikaw ang Mesiyas, o kaha si Elias, o kaha ang Propeta nga among gipaabot?”

26 Mitubag si Juan, “Ako nagbautismo pinaagi sa tubig, apan adunay tawo nga ania dinhi karon nga wala pa ninyo mailhi.

27 Siya ang akong giingon nga moabot sunod kanako, apan dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon.”†

28 Nahitabo kini sa Betania, tabok sa Suba sa Jordan, diin nangbautismo si Juan.

Ang Nating Karnero sa Dios

29 Pagkasunod adlaw nakita ni Juan si Jesus nga nagpadulong kaniya. Miingon dayon si Juan, “Ania na ang Nating Karnero sa Dios nga mowag-tang sa sala sa kalibotan.‡

30 Siya mao ang akong giingon sa dihang miingon ako nga, ‘Adunay moabot sunod kanako nga mas labaw pa kay kanako, kay sa wala pa ako matawo, anaa na siyang daan.’

31 Kaniadto bisan gani ako wala makaila kon kinsa gayod siya. Apan mianhi ako dinhi nga nagbautismo pinaagi sa tubig aron ipaila siya sa mga taga-Israel.”

32 Unya, nagpamatuod si Juan, “Nagpamatuod ako nga nakita ko ang Espiritu nga mikunsad

---

† **1:27** *dili gani ako takos nga mahimong iyang sulugoon:* sa literal, *dili gani ako takos sa paghubad sa iyang sandalyas.* ‡ **1:29** *Nating Karnero sa Dios...sa Kalibotan:* ang buot ipasabot, si Jesus sama sa karnero nga ihalad alang sa kapasayloan sa sala sa mga tawo.

kaniya gikan sa langit sama sa salampati ug nagpabilin diha kaniya.

³³ Kaniadto bisan gani ako wala makaila kon kinsa gayod siya, apan ang Dios nga nagsugo kanako nga mangbautismo pinaagi sa tubig nag-ingon nang daan kanako nga kon makita ko na gani ang Espiritu Santo nga mokunsad ug magpabilin sa usa ka tawo, kana nga tawo mao ang mangbautismo pinaagi sa Espiritu Santo.

³⁴ Ug kana nakita ko gayod. Busa napamatud-an ko nga siya mao gayod ang Anak sa Dios.”

Ang Unang mga Tinun-an ni Jesus

³⁵ Pagkasunod adlaw, didto na pud si Juan uban sa duha sa iyang mga tinun-an.

³⁶ Sa pagkakita niya kang Jesus nga miagi, miingon siya, “Ania na ang Nating Karnero sa Dios.”

³⁷ Sa pagkadungog niadto sa duha niya ka tinun-an, misunod dayon sila kang Jesus.

³⁸ Paglingi ni Jesus, nakita niya sila nga nagsunod. Busa nangutana siya, “Unsa ba ang inyong tuyo?”

Mitubag sila, “Rabbi, asa ba ikaw nagpuyo?” (Ang buot ipasabot sa Rabbi, “Magtutudlo.”)

³⁹ Miingon siya, “Dali, uban kamo kanako aron makita ninyo.” Busa miuban sila ug nakita nila ang iyang gipuy-an. Mga alas kwatro na kadto sa hapon, busa nagpabilin na lang sila didto hangtod sa pagkagabii.

⁴⁰ Ang usa sa duha nga nakadungog sa giingon ni Juan ug misunod kang Jesus mao si Andres nga igsoon ni Simon Pedro.

⁴¹ Gipangita dayon niya ang iyang igsoon nga si Simon ug gisultihan siya, “Nakita na namo ang Mesiyas.” (Ang buot ipasabot sa Mesiyas, “Cristo.”)

⁴² Ug gidala niya si Simon kang Jesus. Pag-abot nila kang Jesus, gitan-aw ni Jesus si Simon ug giingnan, “Ikaw si Simon nga anak ni Juan. Apan sukad karon tawgon ka na nga Cefas” (nga kung hubaron mao ang Pedro).§

Gitawag ni Jesus si Felipe ug si Natanael

⁴³ Pagkasunod adlaw, nakahukom si Jesus nga moadto sa probinsya sa Galilea. Pag-abot niya didto, nakita niya si Felipe ug iya kining giingnan, “Dali sunod kanako!”

⁴⁴ Kini si Felipe taga-Betsaida.* Taga-didto pud si Andres ug si Pedro.

⁴⁵ Ug gipangita ni Felipe si Natanael. Ug sa dihang nakita na niya, iya kining giingnan, “Nakita na namo ang tawo nga gihisgotan ni Moises diha sa Kasugoan. Ug gihisgotan pud siya sa mga propeta. Siya mao si Jesus nga taga-Nazaret nga anak ni Jose.”

⁴⁶ Miingon si Natanael, “Aduna bay maayo gikan sa Nazaret?”

Mitubag si Felipe, “Dali, uban aron makita mo.”

⁴⁷ Sa pagkakita ni Jesus kang Natanael nga nagpadulong kaniya, miingon siya, “Ania ang tinuod nga Israelinhon nga wala gayod manglimbong.”

⁴⁸ Nangutana si Natanael kaniya, “Nganong nakaila ka kanako?”

---

§ **1:42** Ang buot ipasabot sa *Cefas* o *Pedro*, kay “Bato”. * **1:44** *Betsaida*: usa ka lugar sa probinsya sa Galilea.

Gitubag siya ni Jesus, “Sa wala ka pa tawga ni Felipe, nakita ko na ikaw didto sa ilalom sa kahoy nga igos.”

⁴⁹ Busa miingon si Natanael, “Magtutudlo,” tinuod gayod nga ikaw ang Anak sa Dios! Ikaw ang hari sa Israel.

⁵⁰ Unya miingon si Jesus kaniya, “Nagtuo ba ikaw kanako tungod kay miingon ako kanimo nga nakita ka nako didto sa ilalom sa kahoy nga igos? Mas labaw pa unya niana ang imong makita.”

⁵¹ Ug miingon pa gayod si Jesus kaniya, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga moabot ang adlaw nga makita ninyo nga maabli ang langit ug makita pud ninyo ang mga anghel sa Dios nga magsaka-kanaog ngadto ngari[†] sa Anak sa Tawo.”[‡]

2

Ang Kasal sa Cana

¹ Paglabay sa duha ka adlaw, adunay kasal sa lungsod sa Cana sa probinsya sa Galilea. Anaa didto ang inahan ni Jesus.

² Gidapit pud si Jesus ug ang iyang mga tinun-an.

³ Ug nahitabo nga nahurot ang bino alang sa kombira. Busa miingon ang inahan ni Jesus kaniya, “Nahutdan sila ug bino.”

⁴ Mitubag si Jesus, “Ayaw ako sultih kon unsa ang angay kong buhaton.* Wala pa moabot ang akong panahon.”

[†] **1:51** Gen. 28:12   [‡] **1:51** *Anak sa Tawo*: titulo nga kasagarang ginagamit ni Jesus alang sa iyang kaugalingon.   ^{*} **2:4** Sa Griego nga teksto makita ang *Babaye, ayaw ako sultih kon unsa ang angay kong buhaton*.

⁵ Giingnan sa inahan ni Jesus ang mga sulugoon, “Buhata ninyo ang bisan unsa nga iyang isugo.”

⁶ Adunay tulomanon ang mga Judio nga manghugas sa dili pa mokaon. Busa adunay unom didto ka tadyawng bato, ug ang matag-usa masudlan ug mga 20 ngadto sa 30 ka galon nga tubig.

⁷ Miingon si Jesus sa mga sulugoon, “Pun-a ninyo ug tubig ang mga tadyaw.” Busa gipuno nila kini.

⁸ Pagkahuman, miingon si Jesus kanila, “Sige, pagkabo kamo niana ug dad-a sa nagdumala sa kombira.”

Busa nagkabo sila ug gidala didto sa nagdumala,

⁹ ug gitilawan dayon sa nagdumala ang tubig nga nahimo nang bino. Wala siya mahibalo kon asa gikan ang bino apan nakahibalo ang mga sulugoon nga nagkabo sa tubig. Busa gitawag niya ang pamanhonon

¹⁰ ug giingnan, “Nabatasan sa kadaghanan nga modalit ug maayong matang sa bino sa pagsugod sa kombira ug kon daghan na ang nainom sa mga bisita, ordinaryo na nga bino ang ilang ihatag. Apan ikaw lahi, kay karon mo lang gipagawas ang labing maayong bino.”

¹¹ Kini nga panghitabo sa Cana sa probinsya sa Galilea mao ang unang milagro nga gihimo ni Jesus. Sa iyang gihimo gipakita niya ang iyang himaya, ug mituo ang iyang mga tinun-an.

¹² Human sa kasal, miadto sa Capernaum si Jesus kauban ang iyang inahan, mga igsoon nga lalaki, ug mga tinun-an, ug nagpabilin sila didto sa pipila ka adlaw.

Misulod si Jesus sa Templo

(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17; Luc. 19:45-46)

¹³ Hapit na ang kasaulogan sa mga Judio nga gitawag nga Pista sa Paglabay sa Anghel. Busa miadto si Jesus sa Jerusalem.

¹⁴ Didto sa templo nakita niya nga adunay namaligya ug ighahalad nga mga baka, mga karnero ug mga salampati. Adunay mga tawo didto nga gapang-ilis ug kuwarta diha sa ilang mga lamisa.

¹⁵ Busa naghimo siya ug latigo nga pisi. Ug unya gipang-abog niya ang mga karnero ug mga baka ngadto sa gawas sa templo. Gilabay niya ang mga kuwarta sa mga nang-ilis ug kuwarta ug gipangtikwang pud ang ilang mga lamisa.

¹⁶ Miingon siya sa mga nagbaligya ug salampati, “Kuhaa kini dinhi! Ayaw ninyo himoa nga bali-gyaanan ang balay sa akong Amahan!”

¹⁷ Niining iyang gihimo, nahinumdoman sa iyang mga tinun-an ang nasulat nga nag-ingon, “Ang akong pagmahal sa imong balay maoy maghatod kanako sa kamatayon.”[†]

¹⁸ Tungod sa iyang gihimo, gipangutana siya sa mga tigdumala sa mga Judio, “Unsa nga milagro ang imong ikapakita kanamo sa pagpamatuod nga ikaw adunay gahom sa paghimo niini?”

¹⁹ Gitubag sila ni Jesus, “Gub-a ninyo kining templo ug sulod sa tulo ka adlaw tukoron ko kini pag-usab.”

²⁰ Miingon sila, “Gitukod kini nga templo sulod sa 46 ka tuig ug tukoron mo pag-usab sulod lang sa tulo ka adlaw?”

[†] **2:17** Sal. 69:9

²¹ Apan ang gihisgotan ni Jesus nga templo mao ang iyang lawas.

²² Busa sa dihang nabanhaw siya, nahinumdoman sa iyang mga tinun-an kining iyang gisulti. Ug mituo sila sa gipanagna sa Kasulatan ug sa iyang giingon mahitungod sa iyang pagkabanhaw.

Si Jesus ug si Nicodemo

²³ Samtang didto si Jesus sa Jerusalem, sa panahon sa Pista sa Paglabay sa Anghel, daghan ang nakakita sa mga milagro nga iyang gipanghimo ug daghan kanila ang mituo kaniya.

²⁴ Apan wala mosalig si Jesus sa ilang pagtuo kaniya kay nahibalo man siya sa tanang mga tawo.

²⁵ Dili na kinahanglan nga sultihan pa siya mahitungod sa mga tawo, kay nahibalo na siyang daan kon unsa gayod ang anaa sa sulod sa ilang kasing-kasing.

3

Si Jesus ug si Nicodemo

¹ Adunay usa ka tawo nga ginganlag Nicodemo. Siya usa sa mga tigdumala sa mga Judio, ug sakop sa pundok sa mga Pariseo.

² Usa niana ka gabii miadto siya kang Jesus ug miingon kaniya, “Rabbi, nahibalo kami nga ikaw magtutudlo nga pinadala sa Dios, tungod kay walay makahimo sa mga milagro nga sama sa imong gihimo kon wala ang Dios kaniya.”

³ Mitubag si Jesus kaniya, “Sa pagkatinuod, sultihan ka nako nga walay tawo nga maapil sa

paghari sa Dios* gawas kon matawo siya pag-usab.”†

4 Nangutana si Nicodemo, “Unsaon man niya pagpakatawo pag-usab kon tigulang na siya? Dili na siya mahimong mosulod pagbalik sa tiyan sa iyang inahan aron magpakatawo pag-usab.”

5 Mitubag si Jesus, “Sa pagkatinuod, sultihan ka nako nga walay tawo nga maapil sa paghari sa Dios‡ kon dili siya matawo pinaagi sa tubig ug sa Espiritu.

6 Ang gipanganak pinaagi sa tawo, tawhanon, apan ang gipanganak pinaagi sa gahom sa Espiritu, espirituhanon.

7 Busa ayaw katingala sa akong giingon kanimo nga kinahanglan matawo kamo pag-usab.

8 Mohuros ang hangin bisan asa kini gustong mopaingon. Madungog nato ang iyang paghuros, apan wala kita masayod kon asa kini gikan ug asa kini padulong. Ingon pud niini ang tanan nga gipanganak pinaagi sa Espiritu.”

9 Nangutana pag-usab si Nicodemo, “Unsaon pagkahitabo niini?”

10 Mitubag si Jesus, “Inila ka nga magtutudlo sa Israel, apan wala ka masayod niini?”

11 Sa pagkatinuod, sultihan ka nako nga ang among nahibaloan ug nakita mao ang among gisulti. Apan wala kamo motuo niini.

---

* **3:3** *maapil sa paghari sa Dios*: sa literal, *makakita sa gingharian sa Dios*. † **3:3** *matawo siya pag-usab*: o kaha, *matawo siya gikan sa ibabaw*. ‡ **3:5** *maapil sa paghari sa Dios*: sa literal, *makasulod sa gingharian sa Dios*.

12 Kon wala gani kamo motuo sa akong gisulti kaninyo mahitungod sa mga ania niining kalibotan, labaw na nga dili kamo motuo kanako kon sultihan ko kamo mahitungod sa mga atua didto sa langit.

13 Ug walay bisan kinsa nga nakaadto sa langit gawas lang kanako nga Anak sa Tawo, kay didto ako gikan.”

14 Midugang si Jesus sa pag-ingon, “Sama sa pagbayaw ni Moises sa halas didto sa kamingawan, ang Anak sa Tawo kinahanglan nga ibayaw usab, §

15 aron nga ang matag-usa nga motuo kaniya makaangkon ug kinabuhi nga walay kataposan.”

16 Kay gihigugma gayod sa Dios ang kalibotan, mao nga gihatag niya ang iyang bugtong Anak, aron nga si bisan kinsa nga motuo kaniya dili malaglag kondili makaangkon hinuon ug kinabuhi nga walay kataposan.

17 Kay ang Dios wala magpadala sa iyang Anak dinhi sa kalibotan aron hukman sa silot ang katawhan, kondili aron sa pagluwas sa mga tawo.

18 Busa si bisan kinsa nga motuo kaniya dili hukman sa silot, apan si bisan kinsa nga wala motuo kaniya nahukman na tungod kay wala siya motuo sa bugtong nga Anak sa Dios.*

19 Silotan sila tungod kay mianhi siya dinhi sa kalibotan isip suga, † apan gipalabi pa sa mga tawo

---

§ **3:14** *ibayaw usab*: tan-awa usab sa Num. 21:8-9. Ang Griyego nga pulong nga “ipataas o gibayaw” nagpasabot usab ug “gibayaw”

* **3:18** *sa bugtong nga Anak sa Dios*: sa literal, *sa ngalan sa bugtong nga Anak sa Dios*. † **3:19** *isip suga*: ang buot ipasabot, aron maghatag ug kahayag sa mga huna-huna sa mga tawo.

ang pagpabilin sa kangitngit kaysa moduol kaniya nga naghatag sa kahayag, tungod kay daotan ang ilang binuhatan.

²⁰ Ang tawo nga daotan ug binuhatan dili gusto sa kahayag. Maglikay pa gani siya sa kahayag kay mahadlok siya nga mabutyag ang iyang daotang binuhatan.

²¹ Apan ang tawo nga nagbuhat sumala sa kamatuoran nagpaduol sa kahayag, aron mabutyag nga ang iyang maayong binuhatan nahimo niya pinaagi sa tabang sa Dios.

Si Jesus ug si Juan

²² Pagkahuman niadto, miadto si Jesus ug ang iyang mga tinun-an sa ubang bahin sa Judea. Nagpabilin siya didto uban kanila ug nagbautismo.

²³ Nangbautismo pud si Juan didto sa Enon, duol sa Salim, kay daghan ang tubig didto, ug nangadto kaniya ang mga tawo aron magpabautismo.

²⁴ (Wala pa niadto mabilanggo si Juan.)

²⁵ Karon ang uban sa mga tinun-an ni Juan ug ang usa ka Judio naglantugi mahitungod sa tulomanon sa pagpanghugas.

²⁶ Nangadto sila kang Juan ug nag-ingon, “Magtutudlo, nahinumdoman mo ba kadtong tawo nga kauban mo kaniadto sa tabok sa Suba sa Jordan, nga imong gipaila sa mga tawo? Nangbautismo na siya karon ug halos ang tanang mga tawo nangadto na kaniya!”

²⁷ Mitubag si Juan, “Wala gayoy mahimo ang tawo kon kini dili kabubut-on sa Dios.

²⁸ Kamo mismo makapamatuod nga nag-ingon ako nga dili ako ang Mesiyas, kondili gipadala lang

ako una kaniya aron pagbalita nga siya moabot na.

²⁹ Sama ba kon adunay kasal: ang pangasawonon alang lang gayod sa pamanhonon, ug ang higala sa pamanhonon nga nagtambong ug naghulat, malipay kon madungog niya nga anaa na ang pamanhonon. Sama pud kanako karon, nalipay gayod ako nga ang mga tawo nangadto na kang Jesus.

³⁰ Kinahanglan magdugang pa gayod ang pagkabantogan ni Jesus, ug ako angay na nga hikalimtan.”

Ang Gikan sa Langit

³¹ Ang Cristo gikan sa langit, busa labaw siya sa tanan. Taga-dinhi kita sa kalibotan ug ang atong gipanghisgotan mao lang gayod ang dinhi sa kalibotan. Apan siya nga gikan sa langit labaw sa tanan.

³²⁻³³ Nagsugilon siya mahitungod sa iyang nakita ug nadungog sa langit, apan gamay lang gayod ang nagtuo sa iyang gisulti. Apan ang mga nagtuo nagpamatuod nga ang gisulti sa Dios tinuod.

³⁴ Kay si Cristo nga gipadala sa Dios dinhi sa kalibotan nagsulti kanato kon unsa ang gisulti sa Dios kaniya, tungod kay walay kinutoban ang paghatag sa Dios kaniya sa Espiritu.

³⁵ Gihigugma sa Amahan ang iyang Anak ug gitugyan niya kaniya ang tanan.

³⁶ Ang motuo sa Anak sa Dios adunay kinabuhi nga walay kataposan. Apan ang dili motuman sa Anak sa Dios dili gayod makaangkon sa kinabuhi

nga walay kataposan; magpabilin hinuon ang kapungot sa Dios kaniya.

4

Si Jesus ug ang Babaye nga Taga-Samaria

¹ Karon, nakadungog ang mga Pariseo nga mas daghan na ang mga tinun-an ni Jesus kaysa kang Juan, ug mas daghan na ang iyang gipang-bautismohan.

² Bisan ang tinuod, dili si Jesus mismo ang nag-bautismo, kondili ang iyang mga tinun-an.

³ Mao nga mipahawa siya sa probinsya sa Judea ug mibalik sa Galilea.

⁴ Sa ilang pagpaingon sa Galilea kinahanglan gayod nga moagi sila sa probinsya sa Samaria.

⁵ Sa pag-agi nila sa Samaria, nahiabot sila sa lungsod nga gitawag ug Sicar, duol sa yuta nga gihatag ni Jacob sa iyang anak nga si Jose.

⁶ Adunay atabay didto nga hinimo ni Jacob. Ug tungod kay gikapoy na gayod si Jesus sa iyang paglakaw, milingkod na lang siya sa daplin sa atabay. Udtong tutok na kadto.

⁷⁻⁸ Ang iyang mga tinun-an milahos didto sa lungsod aron mopalit ug pagkaon. Ug samtang naglingkod siya didto, miabot ang usa ka babaye nga taga-Samaria aron mosag-ob. Miingon si Jesus kaniya, “Paimna ako.”

⁹ Miingon ang babaye kaniya, “Usa ikaw ka Judio ug ako usa ka babayeng Samarianhon.*

---

* **4:9** Kaniadto ang mga Judio ug ang mga Samarianhon dili gatinagdanay.

Nganong mangayo ka man kanako ug tubig?” (Mi-ingon siya niini tungod kay ang mga Judio dili makigsandurot sa mga Samarianhon.)

¹⁰ Mitubag si Jesus, “Kon nahibaloan mo lang unta kon unsa ang ikahatag sa Dios, ug kon kinsa ako nga nangayo kanimo ug tubig, ikaw na gayod unta ang mangayo kanako ug hatagan ka nako ug tubig nga makahatag ug kinabuhi.”

¹¹ Miingon ang babaye kaniya, “Sir, lawom ang atabay ug wala ka man gani tadyaw. Asa ka man mokuhag tubig nga makahatag ug kinabuhi?”

¹² Ang atong katigulangan nga si Jacob mao ang nagkalot niini nga atabay. Siya ug ang iyang mga anak ingon man ang iyang mga kahayopan miinom dinhi niini nga atabay. Mas labaw ka pa ba sa atong katigulangan nga si Jacob?”

¹³ Mitubag si Jesus, “Si bisan kinsa nga moinom niini nga tubig uhawon pag-usab.

¹⁴ Apan si bisan kinsa nga moinom sa tubig nga akong ihatag dili na gayod uhawon. Kay ang tubig nga akong ihatag kaniya mahisama sa buhi nga tuboran nga maghatag kaniya ug kinabuhi nga walay kataposan.”

¹⁵ Busa miingon ang babaye kang Jesus, “Sir, hatagi ako nianang tubig nga imong giingon aron dili na ako uhawon pag-usab, ug aron dili na kinahanglan nga magbalik-balik pa ako dinhi aron magsag-ob.”

¹⁶ Miingon si Jesus kaniya, “Adtoi ang imong bana ug kuyoga dinhi.”

¹⁷ Mitubag ang babaye, “Wala akoy bana.”

Miingon si Jesus, “Husto kana. Wala tuod kay bana,

¹⁸ kay kaniadto lima ang imong bana, ug ang lalaki nga imong gipuyo-puyo karon dili mo tinuod nga bana. Busa tinuod kanang imong gisulti.”

¹⁹ Miingon ang babaye, “Sir, propeta ka tingali.

²⁰ Ang among mga katigulangan nagsimba sa Dios dinhi niining bukid, apan kamo nga mga Judio nag-ingon nga ang mga tawo angay magsimba didto lamang sa Jerusalem.”

²¹ Miingon si Jesus sa babaye, “Paminaw! Moabot ang panahon nga dili na igsapayan kon asa kamo mosimba, dinhi ba niining bukid o kaha sa Jerusalem.

²² Kamo nga mga Samarianhon wala gayod makaila kon kinsa ang inyong ginasimba. Apan kami nga mga Judio nakaila sa among ginasimba, kay pinaagi kanamo luwason sa Dios ang mga tawo.

²³ Sa pagkatinuod, moabot ang adlaw ug miabot na gani, nga ang tinuod nga mga magsisimba magsimba sa Amahan pinaagi sa espiritu ug kamatuoran. Ug mao kini ang mga magsisimba nga gikahimut-an sa Amahan.

²⁴ Ang Dios espiritu, busa ang magsimba kaniya kinahanglan nga mosimba pinaagi sa espiritu ug kamatuoran.”

²⁵ Miingon ang babaye, “Nahibaloan ko nga moabot ang Mesiyas, ang gitawag nga Cristo. Ug kon moabot na siya, pasabton niya kita sa tanan.”

²⁶ Miingon si Jesus kaniya, “Ako nga nakigsulti kanimo karon mao na ang imong giingon nga moabot.”

²⁷ Sa naghigot siya niini miabot dayon ang iyang mga tinun-an. Natingala gayod sila sa di-

hang nakita nila nga nakigsulti siya sa usa ka babaye. Apan wala gayoy bisan usa kanila nga nangutana sa babaye kon unsa ang iyang gikinahanglan. Wala pud sila mangutana kang Jesus kon nganong nakigsulti siya sa babaye.

²⁸ Ug gibiyaan sa babaye ang iyang banga nga sag-obanan ug mibalik siya sa lungsod. Pag-abot niya didto miingon dayon siya sa mga tawo,

²⁹ “Dali kamo, himamata ninyo ang tawo nga nahibalo sa tanan kong binuhatan. Basin kon mao na kini ang Mesiyas.”

³⁰ Busa nangadto ang mga tawo didto kang Jesus.

³¹ Sa wala pa mangabot ang mga tawo didto kang Jesus, gipugos si Jesus sa iyang mga tinun-an nga mokaon na.

³² Apan miingon si Jesus kanila, “Aduna akoy pagkaon nga wala ninyo mahibaloi.”

³³ Busa nagpangutan-anay ang iyang mga tinun-an kon duna bay nagdala kaniyag pagkaon.

³⁴ Miingon dayon si Jesus kanila, “Ang akong kalan-on mao ang pagtuman sa kabubut-on sa nagpadala kanako ug ang paghuman sa buluhaton nga iyang gipabuhat kanako.

³⁵ Dili ba nag-ingon man kamo nga upat pa ka bulan una moabot ang ting-ani? Apan alang kanako, ting-ani na karon. Tan-awa ra ninyo ang daghang mga tawo nga nangabot! Kon sa mga anihon pa, kini hinog na gayod, ug angay nang anihon.†

---

† **4:35** *ang daghang...anihon*: sa literal, *mga uma nga puti na nga anihonon*.

³⁶ Kamo, isip mga mangangani, adunay dawaton nga balos gikan sa Dios. Ug ang mga tawo, isip inyong anihonon, hatagan ug kinabuhi nga walay kataposan. Busa ang mga nagpugas sa pulong sa Dios ug ang mga gaani sa bunga managsama nga magmalipayon.

³⁷ Tinuod gayod ang panultihon nga nag-ingon, ‘Lahi ang magtanom ug lahi pud ang mag-ani.’

³⁸ Sama kamo sa mga mag-aani nga akong gipadala aron mangani sa mga anihonon nga dili kamo ang nagtanom. Kay lahi ang nagtudlo kanila kaniadto, ug kamo ang nakapulso sa ilang hinagoan.”

Daghang mga Samarianhon ang mituo

³⁹ Daghang mga Samarianhon niadto nga lugar ang mituo kang Jesus tungod sa gisulti sa babaye nga nahibaloan ni Jesus ang tanan niyang binuhatan.

⁴⁰ Busa pag-abot sa mga Samarianhon didto kang Jesus, gihangyo gayod nila siya nga kon mahimo magpabilin usa siya didto kanila. Busa nagpabilin siya didto sulod sa duha ka adlaw.

⁴¹ Tungod sa iyang gipanudlo, daghan pa gayod ang mituo kaniya.

⁴² Giingnan dayon sa mga tawo ang babaye, “Karon nagtuo na kami kaniya dili lang tungod sa imong gisulti kanamo, kondili kami na gayod mismo ang nakadungog kaniya. Ug nahibalo kami nga siya mao ang Manluluwas sa kalibotan.”

Giayo ni Jesus ang Anak sa Usa ka Opisyal

⁴³ Human sa duha ka adlaw nga pagpabilin nila ni Jesus didto, miadto dayon sila sa Galilea.

⁴⁴ (Si Jesus mismo ang miingon nga ang propeta dili tahoron diha sa iyang kaugalingon nga lungsod.)

⁴⁵ Sa pag-abot nila sa Galilea, maayo ang pag-dawat kaniya sa mga tawo. Kay kini nga mga tawo didto man pud sa pista sa Jerusalem ug nakita nila ang tanan nga iyang gipangbuhat didto.

⁴⁶ Mibalik na pud si Jesus sa Cana nga sakop sa Galilea, sa lugar diin gihimo niya nga bino ang tubig. Adunay usa ka opisyal sa gobyerno didto nga adunay anak nga lalaki nga nagmasakiton didto sa Capernaum.

⁴⁷ Pagkadungog niya nga si Jesus mibalik sa Galilea gikan sa Judea, miadto dayon siya kang Jesus ug gihangyo niya siya nga moadto sa Capernaum ug ayohon ang iyang anak nga himalatyon.

⁴⁸ Miingon si Jesus kaniya, “Kon wala pa kamo makakita ug mga milagro ug mga kahibulongan nga butang, dili kamo motuo kanako.”

⁴⁹ Apan miingon ang opisyal nga nagpakiluoy, “Sir, kon mahimo uban una kanako samtang buhi pa ang akong anak.”

⁵⁰ Giingnan siya ni Jesus, “Pauli na. Maayo na ang imong anak.”

Mituo ang opisyal sa gisulti ni Jesus kaniya, ug mipauli dayon siya.

⁵¹ Sa diha pa siya sa dalan, gisugat na siya sa iyang mga sulugoon ug gisultihan nga maayo na ang iyang anak.

⁵² Busa nangutana siya kon unsang orasa naayo ang iyang anak. Miingon ang mga sulugoon, “Mga ala una kagahapon sa hapon nahuwasan na siya sa iyang hilanat.”

⁵³ Nahinumdoman dayon sa opisyal nga mao gayod kadto nga oras sa dihang miingon si Jesus kaniya nga ang iyang anak maayo na. Busa siya ug ang iyang tibuok panimalay mituo kang Jesus.

⁵⁴ Mao kini ang ikaduha nga milagro nga gihimo ni Jesus didto sa Galilea human siya mibiya sa Judea.

5

Giayo ni Jesus ang Tawo sa Betesda

¹ Human niadto, miadto si Jesus sa Jerusalem aron sa pagtambong sa usa ka pista sa mga Judio.

² Didto sa Jerusalem sa gitawag nga Agianan sa mga Karnero. Duol niini adunay linaw nga kaligoanan nga sa Hebreo nga pinulongan gitawag ug Betesda.* Sa palibot niini adunay lima ka silonganan

³ diin nanghigda ang daghang mga masakiton: mga buta, mga bakol, ug mga paralitiko. [

⁴ Naghulat sila nga molihok ang tubig. Kay adunay mga higayon nga adunay anghel sa Dios nga mokanaog didto aron tandogon ang tubig. Ang makauna ug tuslob sa tubig human kini matandog sa anghel mamaayo bisan unsa pa ang iyang sakit.]†

⁵ Adunay usa ka tawo didto nga 38 na ka tuig nga nagsakit.

⁶ Nakita siya ni Jesus nga naghigda didto, ug nahibalo si Jesus nga ang iyang sakit ingon na

---

* **5:2** *Betesda*: sa ubang mga kopya sa Griego nga teksto *Betzata o Betsaida*. † **5:4** Ang pipila ka mga manuskrito wala gilakip kini nga ang bersikulo 4.

niadto kadugay. Busa miingon si Jesus kaniya, “Gusto mo ba nga mamaayo?”

⁷ Mitubag ang masakiton, “Unta, sir, apan walay tawo nga modala kanako didto sa tubig kon tandon na sa anghel. Samtang nagpadulong pa lang ako sa tubig maunhan na ako kanunay sa uban.”

⁸ Miingon si Jesus kaniya, “Bangon, dad-a ang imong banig ug lakaw.”

⁹ Diha-diha dayon naayo ang tawo sa iyang sakit, ug gidala niya ang iyang banig ug milakaw.

Nahitabo kini sa Adlaw nga Igpapahulay.

¹⁰ Busa miingon ang mga kadagkoan sa mga Judio ngadto sa tawo nga giayo, “Dili ba Adlaw nga Igpapahulay karon, ug sumala sa atong kasugoan dili mahimong magtrabaho bisan sa pagdala sa imong banig?”

¹¹ Miingon ang tawo nga giayo, “Ang tawo nga nag-ayo kanako mao ang nagsugo nga dad-on ko ang akong banig ug molakaw.”

¹² Busa gipangutana nila siya kon kinsa ang tawo nga nagsugo kaniya sa paglakaw ug pagdala sa iyang banig.

¹³ Apan wala siya makaila kon kinsa ang nag-ayo kaniya, kay nawala man dayon si Jesus tungod sa kadaghan sa mga tawo.

¹⁴ Didto sa templo nakita pag-usab ni Jesus ang tawo nga iyang giayo ug miingon si Jesus kaniya, “O, maayo ka na karon. Ayaw na pagpakasala, kay basin ug mas daotan pa unya ang mahitabo kanimo.”

¹⁵ Milakaw dayon ang tawo ug miadto sa mga kadagkoan sa mga Judio. Gisultihan niya sila nga si Jesus mao ang nag-ayo kaniya.

¹⁶ Busa sukad niadto, ang kadagkoan sa mga Judio nagsugod na sa paglutos kang Jesus, tungod kay nang-ayo siya sa Adlaw nga Igpapahulay.

¹⁷ Apan adunay katarungan si Jesus. Miingon siya kanila, “Nagpadayon ang akong Amahan sa iyang buluhaton, busa nagpadayon pud ako.”

¹⁸ Tungod niining gisulti ni Jesus misamot ang tinguha sa kadagkoan sa mga Judio nga patyon siya, tungod kay dili lang nga gilapas niya ang kasugoan mahitungod sa Adlaw nga Igpapahulay, kondili miingon pa siya nga ang Dios mao gayod ang iyang Amahan, nga nagkahulogan nga gipakasama niya ang iyang kaugalingon sa Dios.

Ang Gahom sa Anak sa Dios

¹⁹ Busa miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ako nga Anak sa Dios wala gayoy mahimo kon ako lang, kondili kon unsa ang akong nakita nga gibuhat sa akong Amahan mao pud kana ang akong buhaton. Busa kon unsa ang gibuhat sa akong Amahan, mao pud kana ang akong buhaton isip Anak.

²⁰ Pinangga sa Amahan ang iyang Anak, busa gipakita niya kanako nga iyang Anak ang tanan nga iyang gibuhat. Ug labaw pa gayod niini ang ipakita niya kanako nga akong himuon aron matingala kamong tanan.

²¹ Kon ang Amahan magbanhaw sa mga patay ug maghatag kanila ug kinabuhi, ako nga iyang Anak maghatag pud ug kinabuhi kang bisan kinsa nga akong buot hatagan.

²² Ang Amahan dili mohukom sa mga tawo; kondili iyang Anak nga mao ang gihatagan sa katungod sa paghukom,

²³ aron ang tanan mopasidungog sa Anak sama sa ilang pagpasidungog sa Amahan. Busa ang wala nagpasidungog kanako wala pud nagpasidungog sa Amahan nga nagpadala kanako.

²⁴ “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang tawo nga nagtuman sa akong mga pulong ug nagtuo sa nagpadala kanako adunay kinabuhi nga walay katapusan. Dili na siya silotan tungod kay nakalatas na siya sa kamatayon ngadto sa kinabuhi.

²⁵ Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga moabot ang panahon, ug miabot na gani, nga ang mga patay[‡] makadungog sa pulong[§] sa Anak sa Dios, ug ang magpatalinghog sa iyang pulong mabuhi.

²⁶ Ingon nga ang Amahan adunay gahom sa paghatag ug kinabuhi, ako nga iyang Anak makahatag pud niana nga kinabuhi, kay gihatagan niya ako ug gahom sa paghatag niana sa mga tawo.

²⁷ Gihatagan pud niya ako ug gahom sa paghukom tungod kay ako mao ang Anak sa Tawo.

²⁸ “Ayaw kamo katingala niini, kay moabot ang panahon nga ang tanang mga patay makadungog sa akong tingog,

²⁹ ug manggawas sila sa ilang lubnganan. Ang mga maayo ug binuhatan banhawon ug hata-

---

[‡] 5:25 Sa panan-aw sa Dios ang tanang mga tawo patay na tungod sa ilang mga sala.   [§] 5:25 *pulong*: sa literal, *tingog*.

gan ug kinabuhi nga walay kataposan, ug ang mga daotan ug binuhatan banhawon usab apan silotan.”

Ang mga Nagpamatuod bahin kang Jesus

³⁰ Midugang si Jesus sa pag-ingon, “Wala gayod akoy mahimo kon ako lang. Tinuod nga naghukom ako, apan ang akong paghukom sumala sa gisulti sa akong Amahan kanako. Busa ang akong paghukom matarong tungod kay wala ako naghimo sa akong kaugalingong kabubut-on, kondili ang kabubut-on sa nagpadala kanako.

³¹ “Kon ako lang ang mosulti mahitungod sa akong kaugalingon makaduda kamo sa akong gisulti.

³² Apan adunay usa nga nagpamatuod mahitungod kanako, ug nasayod ako nga ang iyang gisulti kasaligan.

³³ “Ang tinuod, nagpamatuod usab si Juan nga Tigbautismo mahitungod kanako. Gisulti niya kaninyo ang tinuod sa dihang nagsugo kamo ug pipila ka mga tawo aron sa pagpangutana kaniya.

³⁴ Hinuon wala ako magkinahanglan sa pagpamatuod sa tawo mahitungod kanako. Gihisgotan ko lang si Juan aron nga motuo kamo kanako ug maluwas.

³⁵ Si Juan sama sa suga nga misiga ug midan-ag; ug nalipay kamo sa iyang pagdan-ag bisan sa hamubong panahon lang.

³⁶ “Apan adunay nagpamatuod pa gayod mahitungod kanako nga labaw pa kang Juan. Kini walay lain kondili ang mga buluhaton nga gituman ko nga ginapabuhat sa Amahan kanako.

Nagpamatuod kini nga ang Amahan mao ang nagpadala kanako.

³⁷ Ug ang Amahan nga nagpadala kanako mao siya ang nagpamatuod mahitungod kanako. Apan wala gayod ninyo siya makita o madungog nga nagsulti,

³⁸ ug wala pud ninyo dawata ang iyang pulong, tungod kay wala kamo motuo kanako nga iyang gipadala.

³⁹ Gitun-an ninyo pag-ayo ang Kasulatan kay naghuna-huna kamo nga sa ingon niini nga pamaagi maangkon ninyo ang kinabuhi nga walay kataposan. Ang Kasulatan mao ang nagpamatuod mahitungod kanako.

⁴⁰ Apan midumili gihapon kamo sa pagduol kanako aron unta maangkon ninyo kining kinabuhi nga walay kataposan uban sa Dios.

⁴¹ “Wala ko kinahanglana ang pagdayeg sa mga tawo.

⁴² Nakaila ako kaninyo ug nahibalo ako nga sulod sa inyong kasing-kasing wala kamoy paghigugma sa Dios.

⁴³ Mianhi ako nga adunay gahom gikan sa Amahan, apan wala kamo modawat kanako. Apan kon adunay moanhi sa iyang kaugalingon nga ngalan, siya hinuon ang inyong dawaton.

⁴⁴ Unsaon man ninyo pagtuo kanako kon ang pagdayeg lang sa inyong isigka-tawo ang mahinungdanon kaninyo ug wala ninyo tinguhaa ang pagdayeg nga gikan sa matuod nga Dios?

⁴⁵ “Ayaw ninyo huna-hunaa nga ako ang mosumbong kaninyo sa Amahan. Si Moises ang inyong gilaoman mao ang mosumbong kaninyo.

⁴⁶ Kon tinuod nga mituo kamo kang Moises, motuo pud unta kamo kanako, tungod kay si Moises mismo nagsulat mahitungod kanako.

⁴⁷ Apan tungod kay wala kamo motuo sa iyang mga sinulat, dili pud kamo motuo sa akong gisulti kaninyo.”

6

*Gipakaon ni Jesus ang 5,000 ka mga Tawo
(Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17)*

¹ Pagkahuman niadto, mitabok si Jesus sa Linaw sa Galilea, nga gitawag pud nga Dagat sa Tiberias.

² Daghan kaayo ang katawhan nga misunod kaniya, tungod kay nakita nila ang iyang mga gibuhat nga milagro sa iyang pagpang-ayo sa mga masakiton.

³ Mitungas si Jesus ug ang iyang mga tinun-an sa bungtod ug didto nanglingkod.

⁴ (Hapit na niadto ang pagsaulog sa mga Judio sa Pista sa Paglabay sa Anghel.)

⁵ Sa pagtan-aw ni Jesus, nakita niya ang daghang mga tawo nga nagpadulong kaniya. Busa miingon siya kang Felipe, “Asa ba kita makapalit ug pagkaon aron makakaon kining mga tawo?”

⁶ (Mao kini ang iyang pangutana tungod kay gusto niya nga sulayan si Felipe. Apan sa pagkatinuod, aduna na siyay planong daan kon unsa ang iyang buhaton.)

⁷ Miingon si Felipe kaniya, “Sa kadaghan niining mga tawo, bisag gamay lang ang atong ihatag nga pagkaon sa matag-usa kanila, ang walo ka bulan nga sweldo sa usa ka tawo kulang pa nga ipalit.”

⁸ Apan miingon ang igsoon ni Pedro nga si Andres nga usa usab sa mga tinun-an ni Jesus,

⁹ “Adunay batang lalaki dinhi nga adunay lima kabuok pan ug duha ka isda. Apan unsa may mahimo niini sa kadaghan sa mga tawo?”

¹⁰ Miingon si Jesus, “Sige, palingkora ninyo ang mga tawo.” Daghang mga sagbot niadtong mga lugara, busa nanglingkod ang mga tawo. Ang mga lalaki lang mikabat nang daan ug mga 5,000.

¹¹ Unya, gikuha ni Jesus ang pan ug gipasalamatan niya ang Dios, ug giapod-apod ngadto sa mga tawo nga nanglingkod didto. Mao gihapon kini ang iyang gibuhat sa isda, ug silang tanan nangaon kutob sa ilang gusto.

¹² Pagkahuman nila ug pangaon, miingon si Jesus sa iyang mga tinun-an, “Tigoma ninyo ang mga sobra aron wala gayoy mausik.”

¹³ Busa gitigom nila ang tanan nga sobra. Ug gikan sa lima ka pan nga gipakaon sa mga tawo, nakapuno pa sila ug dose ka bukag.

¹⁴ Pagkakita sa mga tawo niadtong milagro nga gibuhat ni Jesus, miingon sila, “Mao na gayod kini ang tinuod nga Propeta nga atong gipaabot nga moanhi dinhi sa kalibotan!”

¹⁵ Nahibalo nang daan si Jesus nga aduna silay tuyo nga kuhaon siya ug pugson nga mahimong hari. Busa mipahawa siya didto ug mitungas na pud sa mas taas pa nga bahin sa bungtod ug nag-inusara.

Naglakaw si Jesus Ibabaw sa Tubig
(*Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52*)

¹⁶ Sa pagkakilom-kilom na, nanglugsong sa baybayon ang iyang mga tinun-an

17 ug nanakay sa sakayan. Ngitngit na, apan wala pa mahiapas kanila si Jesus. Busa misugod na lang sila sa pagtabok balik sa Capernaum.

18 Samtang nanabok sila, kalit nga mikusog ang hangin ug midagko ang mga balod.

19 Sa dihang nakapalayo na sila ug mga lima o kaha unom ka kilometro, nakita nila si Jesus nga naglakaw ibabaw sa tubig padulong sa ilang sakayan, ug nahadlok sila.

20 Apan si Jesus miingon kanila, “Ayaw kamo kahadlok, ako kini!”

21 Busa gipasakay nila siya. Ug nakaabot dayon sila sa ilang padulngan.

Gipangita sa mga Tawo si Jesus

22-23 Pagkasunod adlaw, wala pa gayod mama-hawa ang mga tawo didto sa lugar nga gipakan-an kanila sa Ginoo sa pan nga iyang gipasalamatan sa Dios. Nahibalo sila nga sa miaging gabii adunay usa lang ka sakayan didto, ug mao kadto ang gisakyan sa mga tinun-an ni Jesus. Nahibalo pud sila nga wala mosakay si Jesus uban sa iyang mga tinun-an. Unya, adunay miabot nga mga sakayan didto nga gikan sa Tiberias.

24 Busa pagkahibalo sa mga tawo nga wala na didto si Jesus ug ang iyang mga tinun-an, nanakay sila sa mga sakayan ug nangadto sa Capernaum aron pangitaon si Jesus.

Ang Pagkaon nga Naghatag ug Kinabuhi

25 Pag-abot nila didto sa Capernaum nakita nila si Jesus. Miingon sila, “Magtutudlo, kanus-a ka pa dinhi?”

²⁶ Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sul-tihan ko kamo nga gipangita ninyo ako dili tungod sa mga milagro nga inyong nakita, kondili tungod kay gipakaon ko kamo ug pan ug nabusog kamo.

²⁷ Apan ayaw kamo paghago alang sa pagkaon nga madunot lang, kondili paghago kamo alang sa pagkaon nga molungtad ug naghatag ug kinabuhi nga walay kataposan. Ang Anak sa Tawo mao ang mohatag kaninyo niini nga pagkaon, kay siya ang gihatagan sa Dios nga Amahan sa katungod nga mohatag niini.”

²⁸ Busa nangutana sila kaniya, “Unsa man ang angay namong buhaton aron masunod namo ang gusto nga ipabuhat sa Dios?”

²⁹ Mitubag si Jesus, “Ang gusto sa Dios nga inyong buhaton mao kini: motuo kamo kanako nga iyang gipadala.”

³⁰ Miingon usab sila, “Unsa man nga milagro ang imong ipakita kanamo aron motuo kami kanimo?”

³¹ Kaniadto ang atong mga katigulangan mikaon sa pagkaon nga gitawag nga manna sa dihang didto pa sila sa kamingawan. Kay nag-ingon ang Kasulatan nga gihatagan sila ni Moises ug pagkaon nga gikan sa langit.”*

³² Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sul-tihan ko kamo nga dili si Moises ang naghatag ug pagkaon nga gikan sa langit kondili ang akong Amahan. Ug siya mao usab ang naghatag kaninyo sa tinuod nga pagkaon gikan sa langit.

---

* **6:31** Exo. 16:4; Neh. 9:15; Sal. 78:24

³³ Kay ang pagkaon nga gihatag sa Dios walay lain kondili siya nga gikan sa langit ug naghatag ug kinabuhi sa mga tawo dinhi sa kalibotan.”

³⁴ Miingon dayon ang mga tawo kaniya, “Hatagi kami kanunay nianang pagkaon nga imong giingon.”

³⁵ Miingon si Jesus, “Ako mao ang pagkaon nga naghatag ug kinabuhi. Ang nagduol ug nagtuo kanako dili na gayod gutomon o uhawon.

³⁶ “Apan sama sa giingon ko na kaninyo kaniadto, dili gihapon kamo motuo kanako bisan nakita na ninyo ang mga milagro nga akong gibuhat.†

³⁷ Ang tanang mga tawo nga gihatag sa Amahan kanako moduol kanako, ug ang moduol kanako dili ko gayod isalikway.

³⁸ Kay nanaog ako gikan sa langit dili aron tumanon ko ang akong kaugalingon nga kabubut-on, kondili ang kabubut-on sa akong Amahan nga nagpadala kanako.

³⁹ Ug mao kini ang kabubut-on sa nagpadala kanako: nga dili ko pasagdan nga mawala ang bisan usa kanila nga iyang gitugyan kanako, hinuon banhawon ko sila sa kataposan nga adlaw.

⁴⁰ Kay mao kini ang kabubut-on sa akong Amahan: nga ang tanan nga nag-ila ug nagtuo kanako makaangkon sa kinabuhi nga walay kataposan, ug banhawon ko sila sa kataposan nga adlaw.”

⁴¹ Nagbagulbol ang mga Judio batok kang Jesus, kay miingon man siya nga siya mao ang pagkaon

---

† **6:36** *bisan nakita na ninyo ang mga milagro nga akong gibuhat: sa ubang teksto bisan nakita na ninyo ako.*

nga gikan sa langit.

⁴² Miingon sila, “Si Jesus lang kana nga anak ni Jose. Nganong nag-ingon man siya nga gikan siya sa langit, nga nakaila man gani kita sa iyang amahan ug inahan?”

⁴³ Gitubag sila ni Jesus, “Ayaw kamo pagbagulbol.

⁴⁴ Walay makaduol kanako kon dili tandogon sa Amahan nga nagpadala kanako ang iyang kasingkasing. Ug sila nga moduol kanako banhawon ko sa kataposan nga adlaw.

⁴⁵ Adunay gisulat ang usa sa mga propeta nga nag-ingon, ‘Silang tanan tudloan sa Dios.’[‡] Busa ang tanan nga magpatalinghog sa mga gitudlo sa Amahan moduol kanako.

⁴⁶ Wala kini magpasabot nga aduna nay tawo nga nakakita sa Amahan. Ako nga naggikan sa Dios nga Amahan mao lang gayod ang nakakita kaniya.

⁴⁷ “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang nagtuo kanako adunay kinabuhi nga walay kataposan,

⁴⁸ tungod kay ako mao ang pagkaon nga naghatag ug kinabuhi.

⁴⁹ Ang inyong mga katigulangan mikaon sa kalan-on nga gitawag nga manna sa didto pa sila sa kamingawan, apan nangamatay gihapon sila.

⁵⁰ Apan ako ang kalan-on nga mikanaog gikan sa langit. Si bisan kinsa nga mokaon niini nga pagkaon dili na mamatay.

⁵¹ Ako mao ang buhing kalan-on nga mikanaog gikan sa langit. Si bisan kinsa nga mokaon niini

---

[‡] **6:45** Isa. 54:13

magkinabuhi sa walay kataposan. Tungod kay ang kalan-on nga akong ihatag kaniya mao ang akong lawas. Ihatag ko kini aron makaangkon ang mga tawo dinhi sa kalibotan ug kinabuhi nga walay kataposan.”

⁵² Naglantugi ang mga Judio nga naminaw kang Jesus. Miingon sila, “Unsaon ba paghatag niini nga tawo kanato sa iyang lawas aron atong kaanon?”

⁵³ Miingon si Jesus kanila, “Sa pagkatinuod, sul-tihan ko kamo nga kon dili kamo mokaon sa lawas sa Anak sa Tawo ug kon dili kamo moinom sa iyang dugo, dili gayod kamo makabaton sa kinabuhi nga walay kataposan.

⁵⁴ Apan si bisan kinsa nga mokaon sa akong lawas ug moinom sa akong dugo adunay kinabuhi nga walay kataposan, ug banhawon ko siya sa kataposan nga adlaw.

⁵⁵ Kay ang akong lawas mao ang tinuod nga pagkaon ug ang akong dugo mao ang tinuod nga ilimnon. §

⁵⁶ Si bisan kinsa nga nagkaon sa akong lawas ug nag-inom sa akong dugo nagpabilin kanako ug ako nagpabilin usab kaniya.

⁵⁷ Ang Dios nga Amahan nga nagpadala kanako mao ang sinugdanan sa kinabuhi, ug tungod kaniya nabuhi ako. Sama usab niini ang mahitabo sa mga nagkaon kanako, mabuhi pud sila tungod kanako.

⁵⁸ Ako ang kalan-on nga naggikan sa langit. Dili kini sama sa manna nga gikaon sa inyong mga

---

§ **6:55** *tinuod nga pagkaon...tinuod nga ilimnon*: nga naghatag sa kinabuhi nga walay kataposan.

katigulangan, kay nangamatay man gihapon sila. Ang nagkaon niining pagkaon nga akong giingon kaninyo mabuhi sa walay kataposan.”

⁵⁹ Gisulti kini ni Jesus samtang nagtudlo siya didto sa sinagoga sa mga Judio sa Capernaum.

Daghang mga Disipulo ang Mitalikod kang Jesus

⁶⁰ Daghan sa iyang mga tinun-an ang nakadunog sa iyang gitudlo ug miingon, “Labihan kalisod kining iyang gitudlo, kinsay makadawat niini?”

⁶¹ Bisan walay nagsulti kang Jesus, nahibaloan niya nga ang iyang mga tinun-an nagbagulbol tungod niadtong iyang gitudlo. Busa miingon si Jesus kanila, “Nahiubos ba kamo sa akong gisulti?”

⁶² Unsaon na lang kon ang Anak sa Tawo makita ninyo nga mokayab balik sa akong gigikanan?

⁶³ Ang Espiritu mao ang naghatag sa kinabuhi. Ang tawo dili makahimo niini. Ang akong gisulti kaninyo gikan sa Espiritu ug naghatag sa kinabuhi.

⁶⁴ Apan diha kaninyo adunay mga wala nagtuo kanako.” (Miingon si Jesus niini tungod kay nahibaloan na niyang daan kon kinsa kadtong mga dili motuo ug kon kinsa ang magluib kaniya.)

⁶⁵ Ug midugang siya pag-ingon, “Mao kini ang hinungdan kon nganong nag-ingon ako kaninyo nga walay makaduol kanako kon dili itugot sa Amahan.”

⁶⁶ Sukad niadto, daghan sa mga tinun-an ni Jesus ang mibiya ug wala na mokuyog kaniya.

⁶⁷ Busa miingon si Jesus sa dose ka tinun-an, “Mobiya ba usab kamo kanako?”

⁶⁸ Mitubag si Simon Pedro kaniya, “Ginoo, kang kinsa pa man kami moadto? Ikaw lang ang nag-tudlo mahitungod sa kinabuhi nga walay kata-posan.

⁶⁹ Nagtuo kami kanimo tungod kay nahibaloan namo nga ikaw mao gayod ang Balaan nga gi-padala sa Dios.”

⁷⁰ Miingon si Jesus kanila, “Dili ba gipili ko ka-mong dose? Apan Yawa* ang usa kaninyo!”

⁷¹ (Ang gitumong ni Jesus mao si Judas nga anak ni Simon Iscariote. Kay bisan tuod si Judas usa sa dose ka mga tinun-an, siya mao ang magluib kang Jesus.)

7

Si Jesus ug ang Iyang mga Igsoon nga Lalaki

¹ Pagkahuman niadto, naglibot-libot si Jesus sa Galilea. Gilikayan niya ang pag-adto sa Judea tungod kay ang mga kadagkoan sa mga Judio nagtinguha sa pagpatay kaniya.

² Unya, sa dihang duol na ang pagsaulog sa mga Judio sa gitawag nga Pista sa mga Tolda,

³ miingon ang mga igsoon ni Jesus kaniya, “Biya dinhi ug adto sa Judea aron makita sa imong mga tinun-an ang mga milagro nga imong gibuhat.

⁴ Kay walay tawo nga magtago sa iyang buhat kon buot siyang mahimong inila. Busa kon nag-buhat ka man gayod niini nga mga milagro ipakita kini sa tanan!”

⁵ (Mao kini ang gisulti sa mga igsoon ni Jesus kay bisan sila wala man motuo kaniya.)

---

* **6:70** *Yawa*: ang buot ipasabot, “gigamit sa Yawa”.

⁶ Miingon si Jesus kanila, “Mahimo ninyong buhaton ang inyong gusto sa bisan unsa nga panahon, apan alang kanako, dili pa kini ang husto nga higayon nga buhaton ko ang angay kong buhaton.

⁷ Dili kamo dumtan sa mga tawo dinhi sa kalibotan, apan gidumtan nila ako kay gipadayag ko man nga daotan ang ilang binuhatan.

⁸ Kamo na lang tambong sa kasaulogan. Dili ako motambong kay dili pa kini ang akong tukma nga panahon.”

⁹ Human niya kini masulti kanila nagpabilin siya sa Galilea.

Miadto si Jesus sa Pista

¹⁰ Apan sa nakagikan na ang mga igsoon ni Jesus aron motambong sa pista, misunod gihapon si Jesus, apan sa hilom.

¹¹ Didto sa pista, gipangita siya sa mga kadagkoan sa mga Judio. Miingon sila, “Hain siya?”

¹² Naghinunghongay ang mga tawo mahitungod kaniya. Ang uban nag-ingon, “Maayo siya nga tawo.”

Apan ang uban pud nag-ingon, “Dili kana tinuod, kay gilimbongan lang niya ang mga tawo.”

¹³ Apan walay misulti sa dayag mahitungod kaniya, kay nahadlok sila sa mga kadagkoan sa mga Judio.

¹⁴ Sa dihang nanungatunga na ang pista, miadto si Jesus sa templo ug nagtudlo.

¹⁵ Natingala gayod ang mga kadagkoan sa mga Judio. Miingon sila, “Asa man nakakuha

ug kaalam kining tawhana? Wala gani siya makaeskwela.”*

¹⁶ Miingon si Jesus kanila, “Ang mga gitudlo ko kaninyo wala maggikan kanako, kondili naggikan sa Amahan nga nagpadala kanako.

¹⁷ Si bisan kinsa nga gustong motuman sa kabubut-on sa Dios, makahibalo kon ang akong gitudlo gikan ba sa Dios o gikan lang kanako.

¹⁸ Ang tawo nga nagtudlo gikan sa iyang kaugalingon nga kaalam nagpasidungog sa iya lang kaugalingon. Apan ang nagpasidungog sa nagpadala kaniya, mao ang katuohan ug dili bakakon.

¹⁹ Dili ba gihatag man ni Moises kaninyo ang Kasugoan? Apan wala gayoy bisan usa kaninyo nga nagtuman niini, tungod kay kon nagtuman pa kamo, nganong gusto man ninyo akong patyon?”

²⁰ Miingon ang mga tawo, “Gisudlan ka tingalig daotan nga espiritu! Ngano, kinsa man ang gustong mopatay kanimo?”

²¹ Miingon si Jesus, “Natingala kamo tungod aduna akoy tawo nga giayo sa Adlaw nga Igpapahulay.

²² Apan huna-hunaa ra gud ninyo: gitudloan kamo ni Moises nga kinahanglan tulion ang inyong mga anak nga lalaki. (Hinuong wala kini magsugod kang Moises kondili sa nauna pa gayod ninyong mga katigulangan.) Busa gihimo ninyo kini bisan sa Adlaw nga Igpapahulay.

---

* **7:15** *Wala gani siya makaeskwela:* tingali ang buot ipasabot, wala siya makaeskwela aron mahimong usa ka magtudlo.

23 Kon tulion gani ninyo ang bata sa Adlaw nga Igpapahulay aron dili ninyo malapas ang Kasugoan ni Moises,[†] nganong nasuko man kamo kanako tungod kay giayo ko ang usa ka tawo sa Adlaw nga Igpapahulay?

24 Ayaw una kamo paghukom nga daotan ang gibuhat sa tawo kon wala pa ninyo kini masusi. Susiha una aron masayran ninyo ang tinuod.”

Nabahin ang mga Tawo kon Kinsa Gayod si Jesus

25 Adunay mga taga-Jerusalem nga nag-ingon, “Dili ba mao man kini ang tawo nga gitinguhaang patyon sa atong mga kadagkoan?”

26 Apan ania siya nagsulti atubangan sa mga tawo, ug ang atong mga kadagkoan wala man lay ikasulti batok kaniya. Unsa kaha, nasayod na ba sila nga siya mao ang Mesiyas?

27 Apan nahibaloan nato kon asa gikan kining tawhana. Ug inig-abot sa Mesiyas walay mahibalo kon asa siya gikan.”

28 Gikusgan dayon ni Jesus ang iyang tingog didto sa templo. Miingon siya, “Nahibaloan na ba ninyo kon kinsa gayod ako, ug kon asa ako gikan? Ang tinuod, wala ako moanhi dinhi sa akong kaugalingon nga pagbuot, kondili ang tinuod nga Dios mao ang nagpadala kanako. Wala ninyo siya mailhi.

[†] 7:23 Sumala sa kasugoan ni Moises kinahanglan tulion sa mga Judio ang ilang mga anak sa ikawalo nga adlaw gikan sa ilang pagkatawo bisan gani sa Adlaw nga Igpapahulay.

29 Apan ako nakaila kaniya, tungod kay ako gikan man kaniya, ug siya ang nagpadala kanako.”

30 Tungod niining gisulti ni Jesus, dakpon na unta siya sa mga kadagkoan sa mga Judio. Apan walay midakop kaniya, kay wala pa man moabot ang iyang panahon.‡

31 Bisan pa niana, daghan pa gihapon sa mga tawo ang mituo kaniya. Nag-ingon sila, “Siya na gayod ang Mesiyas, kay walay bisan kinsa nga makalabaw sa mga milagro nga iyang gi-panghimo.”

Gisugo ang mga Sundalo sa Pagdakop kang Jesus

32 Nakadungog ang mga Pariseo sa hinunghon-gay sa mga tawo mahitungod kang Jesus, busa sila ug ang kadagkoan sa mga pari misugo sa mga tigbalantay sa templo nga dakpon si Jesus.

33 Miingon si Jesus, “Hamubo na lang ang panahon nga ako makig-uban kaninyo tungod kay mobalik na ako sa nagpadala kanako.

34 Pangitaon ninyo ako, apan dili na ninyo ako makita, tungod kay dili kamo makaadto sa akong adtoan.”

35 Nagpangutan-anay ang mga kadagkoan sa mga Judio, “Asa diay siya moadto nga dili na man nato siya makita? Unsa, moadto ba siya sa mga siyudad sa mga Griego (diin nagkatibulaag ang uban nga mga Judio) aron manudlo sa mga Griego?

---

‡ 7:30 *ang iyang panahon*: ang buot ipasabot, ang kabubut-on sa Dios.

³⁶ Kay nganong moingon man siya nga ‘Pangitaon ninyo ako, apan dili na ninyo ako makita, tungod kay dili kamo makaadto sa akong adtoan?’”

Ang Tubig nga Naghatag ug Kinabuhi

³⁷ Unya, miabot ang kataposan nga adlaw sa kasaulogan. Mao kini ang labing mahinungdanong adlaw sa pista. Niining adlaw mitindog si Jesus ug misulti ug kusog, “Si bisan kinsa nga giuhaw moduol kanako ug moinom.

³⁸ Kay sumala sa Kasulatan, si bisan kinsa nga magtuo kanako, modagayday gikan sa iyang kasing-kasing ang tubig nga naghatag ug kinabuhi.”

³⁹ (Ang buot ipasabot ni Jesus sa tubig nga naghatag ug kinabuhi mao ang Espiritu nga hapit nang madawat sa mga nagtuo kaniya. Niadtong higayona wala pa ikahatag ang Espiritu, tungod kay wala pa man mahimaya si Jesus ngadto sa langit.)

Nagkalain-lain ang Pagtuo sa mga Tawo bahin kang Jesus

⁴⁰ Daghang mga tawo ang nakadungog sa gisulti ni Jesus. Ang uban nag-ingon, “Kini nga tawo mao na gayod ang Propeta nga atong gipaabot.”

⁴¹ Miingon pud ang uban, “Mao na kini ang Mesiyas!”

Apan aduna pud nag-ingon, “Dili mahimo, kay ang Mesiyas dili maggikan sa Galilea.

⁴² Dili ba nag-ingon man ang Kasulatan nga ang Mesiyas maggikan sa kaliwat ni David, ug matawo sa lungsod sa Betlehem nga lugar ni David?”

⁴³ Busa nagkalain-lain ang pagtuo sa mga tawo mahitungod kang Jesus.

⁴⁴ Ang uban kanila gustong modakop kaniya, apan walay nakaako paghimo niini.

Dili Motuo kang Jesus ang mga Kadagkoan

⁴⁵ Unya, namalik ang mga tigbalantay sa templo ngadto sa mga kadagkoan sa mga pari ug mga Pariseo nga nagsugo kanila sa pagdakop kang Jesus. Pag-abot sa mga tigbalantay, miingon dayon ang nagsugo kanila, “Nganong wala ninyo siya dakpa ug dad-a dinhi?”

⁴⁶ Mitubag ang mga tigbalantay, “Karon pa gayod kami nakadungog ug tawo nga sama niadto manulti.”

⁴⁷ Nagbugalbugal ang mga Pariseo nga nag-ingon, “Nalimbongan ba usab kamo nianang tawhana?”

⁴⁸ Aduna ba kamoy nakita nga Pariseo o usa sa atong mga kadagkoan nga mituo kaniya?

⁴⁹ Wala gayod! Ang mga tawo lang nga wala masayod sa Kasugoan ni Moises ang mituo kaniya. Tunglohon gayod sila sa Dios.”

⁵⁰ Ang usa niining mga Pariseo mao si Nicodemo. Mao kini siya ang tawo nga nakigkita kaniadto kang Jesus.

⁵¹ Miingon siya sa iyang mga kauban, “Dili ba supak man sa atong kasugoan nga hukman ang tawo sa dili pa nato madungog gikan kaniya kon unsa ang iyang gibuhat?”

⁵² Miingon sila kang Nicodemo, “Unsa, mura man pud kag taga-Galilea! Susiha ra gud ang

Kasulatan ug makita mo nga wala gayoy propeta sa Dios nga maggikan diha sa Galilea.”

[
53 Pagkahuman niadto namauli silang tanan.

8

1 Miadto si Jesus sa Bukid sa mga Olibo.

2 Sayo nianang pagkabuntag, mibalik siya pag-usab sa templo. Daghan ang mga tawo nga miduol kaniya. Busa milingkod siya ug nagtudlo kanila.

3 Unya, ang mga magtutudlo sa Kasugoan ug ang mga Pariseo nagdala ngadto kang Jesus ug usa ka babayeng nasakpan nga nanapaw ug gipatindog nila siya atubangan sa tanang mga tawo.

4 Miingon dayon sila kang Jesus, “Magtutudlo, nasakpan kining babayhana sa akto gayod nga nanapaw.

5 Sumala sa Kasugoan ni Moises, ang ingon niini nga matang sa babaye angay batohon hangtod mamatay. Unsay imong ikasulti?”

6 Mao kadto ang ilang pangutana tungod kay gisulayan lang nila si Jesus, aron nga kon masayop siya sa iyang tubag aduna silay isumbong batok kaniya. Apan ang gihimo ni Jesus, miduko siya ug misulat sa yuta pinaagi sa iyang tudlo.

7 Apan tungod kay sige gihapon silag pangutana kaniya, mitindog si Jesus ug miingon kanila, “Kon kinsa kaninyo ang walay sala maoy unang mobato kaniya.”

8 Human niyag sulti niadto, miduko siya ug misulat pag-usab sa yuta.

9 Sa pagkadungog niadto sa mga magtutudlo sa Kasugoan ug sa mga Pariseo, tagsa-tagsa silang

mibiya sugod sa mga tigulang, hangtod nga si Jesus na lang ang nahibilin ug ang babaye nga nagtindog pa didto.

¹⁰ Mitindog si Jesus ug miingon sa babaye, “Asa na man sila? Wala bay mihukom kanimo?”

¹¹ Miingon ang babaye, “Wala, sir.” Miingon si Jesus kaniya, “Dili usab ako maghukom kanimo. Sige pauli na, ug ayaw na pagpakasala pag-usab.”]*

Si Jesus mao ang Suga sa Kalibotan

¹² Misulti pag-usab si Jesus sa mga tawo, “Ako ang suga sa mga tawo sa kalibotan. Ang nagsunod kanako, dili gayod magkinabuhi diha sa kangitngit, kondili mahayagan siya sa suga nga naghatag ug kinabuhi.”

¹³ Pagkadungog niadto sa mga Pariseo, miingon sila, “Ikaw lang ang nagsulti mahitungod sa imong kaugalingon, busa dili ka katuohan.”

¹⁴ Miingon si Jesus kanila, “Bisan tuod nga nagsulti ako mahitungod sa akong kaugalingon, ang akong gisulti tinuod, tungod kay nahibalo ako kon asa ako gikan ug asa ako moadto. Apan kamo wala masayod kon asa ako gikan ug asa ako moadto.

¹⁵ Ang inyong paghukom dili kasaligan tungod kay sumala lang kana sa tawhanong panghuna-huna. Apan ako wala maghukom kang bisan kinsa.

¹⁶ Ug kon maghukom man ako, ang akong hukom husto, tungod kay dili lang ako ang

---

* **8:11** Ang unang mga manuskrito wala gilakip kini nga Juan 7:53-8:11. Adunay pipila ka mga manuskrito nga anaa kini, o parte lang niini, pagkahuman sa Juan 7:36; Juan 21:25; Luc. 21:38 o Luc. 24:53.

maghukom kondili ako ug ang Amahan nga nagpadala kanako.

¹⁷ Dili ba nasulat man sa inyong Kasugoan nga kon magkatukma ang gisulti sa duha ka tawo, ang ilang gisulti tinuod?

¹⁸ Ako nagpamatuod mahitungod sa akong kaugalingon ug ang Amahan nga nagpadala kanako nagpamatuod pud mahitungod kanako.”

¹⁹ Nangutana ang mga Pariseo kaniya, “Asa ba ang imong amahan?”

Mitubag si Jesus, “Wala kamo makaila kanako o sa akong Amahan. Kon nakaila pa kamo kanako, nakaila usab unta kamo sa akong Amahan.”

²⁰ Kining tanan gisulti ni Jesus sa dihang nagtudlo siya sa templo, duol sa gibutangan sa kuwarta. Apan walay midakop kaniya, kay wala pa man moabot ang iyang panahon.

Si Jesus Dili Taga-dinhi sa Kalibotan

²¹ Misulti pag-usab si Jesus sa mga tigdumala sa mga Judio, “Molakaw ako, ug kon wala na ako dinhi pangitaon ninyo ako, apan mangamatay lang kamo nga nagpadayon sa pagpakasala. Ug dili kamo makaadto sa akong adtoan.”

²² Busa nagpangutan-anay sila,[†] “Unsa may buot niyang ipasabot, nga kita kuno dili makaadto sa iyang adtoan? Unsa, maghikog ba siya?”

²³ Miingon si Jesus kanila, “Kamo taga-dinhi sa kalibotan, apan ako taga-langit. Kamo iya sa kalibotan, apan ako dili.

²⁴ Mao nga miingon ako kaninyo nga mangamatay lang kamo nga nagpadayon sa

[†] **8:22** sila: sa literal, *ang mga Judio*.

pagpakasala. Kay kon dili kamo motuo nga ako mao ang Cristo, sigurado gayod nga mangamatay lang kamo nga nagpadayon sa pagpakasala.”

²⁵ Miingon sila, “Ngano, kinsa ka ba gayod?”

Mitubag si Jesus, “Dili ba gisultihan ko na man kamo sukad pa kaniadto kon kinsa gayod ako?”

²⁶ Daghan ang akong ikasulti batok kaninyo. Sa pagkatinuod, ang akong mga gisulti ngadto sa mga tawo mao lang ang gisulti kanako sa nagpadala kanako. Ug ang tanan niyang gisulti tinuod.”

²⁷ Wala sila makasabot nga nagsulti siya kanila mahitungod sa Amahan.

²⁸ Busa miingon si Jesus kanila, “Kon ang Anak sa Tawo ibayaw[‡] na ninyo, masayran na ninyo nga ako mao ang Cristo. Nianang panahona masayran usab ninyo nga ang tanan nga akong gibuhath ug gisulti dili gikan sa akong kaugalingon, kondili gikan sa Amahan.

²⁹ Ang nagpadala kanako nag-uban kanako ug wala gayod niya ako pasagdi, tungod kay kon unsay makalipay kaniya mao usab ang akong gibuhath kanunay.”

³⁰ Pagkadungog sa mga tawo niining mga gisulti ni Jesus, daghan kanila ang mituo kaniya.

Ang Kamatuoran nga Makahatag Kaninyo ug Kagawasan

³¹ Unya, miingon si Jesus sa mga Judio nga mituo kaniya, “Kon magpadayon kamo sa pagtuman sa akong mga gitudlo, tinuod gayod nga kamo akong mga tinun-an.

[‡] **8:28** *ibayaw*: ang buot ipasabot, “ilansang sa krus”.

³² Masayran ninyo ang kamatuoran, ug ang kamatuoran mao ang maghatag kaninyo ug kagawasan.”

³³ Miingon sila kaniya, “Mga kaliwat kami ni Abraham, ug wala pa gayod kami maulipon ni bisan kinsa. Nganong nag-ingon ka man nga hatagan kami ug kagawasan?”

³⁴ Miingon si Jesus, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga si bisan kinsa nga nagpakasala, ulipon sa sala.

³⁵ Ang ulipon lumalabay lang sa panimalay, apan ang anak permanente.

³⁶ Busa kon ang Anak sa Dios mao ang maghatag kaninyo ug kagawasan, gawasnon gayod kamo.

³⁷ Nahibalo ako nga mga kaliwat kamo ni Abraham, apan nagtinguha kamo sa pagpatay kanako tungod kay dili kamo modawat sa akong mga gitudlo.

³⁸ Ginasulti ko kaninyo ang akong mga nakita sa Amahan; apan kamo, ginahimo ninyo ang inyong nadunggan gikan sa inyong amahan.”

³⁹ Mitubag sila kang Jesus, “Ang among amahan mao si Abraham.”

Miingon si Jesus, “Kon tinuod nga mga kaliwat kamo ni Abraham, gibuhat unta ninyo ang maayo sama sa iyang mga gibuhat.

⁴⁰ Apan nagtinguha hinuon kamo sa pagpatay kanako bisan nagsulti lamang ako kaninyo sa kamatuoran nga akong nadunggan gikan sa Dios. Si Abraham wala gayod magbuhat ug sama niining inyong gibuhat.

⁴¹ Ang inyong gibuhat sama pud sa gibuhat sa inyong amahan.”

Miingon sila, “Dili kami mga anak sa gawas. § Ang Dios mao ang among Amahan.”

⁴² Miingon si Jesus kanila, “Kon tinuod nga ang Dios mao ang inyong Amahan, higugmaon unta ninyo ako, kay ako gikan man sa Dios. Wala ako moanhi dinhi sa kalibotan sa ako lang nga kabubut-on, kondili siya ang nagpadala kanako.

⁴³ Dili ninyo masabtan ang akong gipanulti tungod kay dili kamo makaantos sa pagpaminaw sa akong pulong.

⁴⁴ Ang Yawa mao ang inyong amahan, ug kon unsa ang iyang gusto mao usab ang inyong gustong buhaton. Mamumuno siya sukad pa sa sinugdan. Wala siyay pagpakabana sa kamatuoran tungod kay wala gayoy kamatuoran diha kaniya. Kon mamakak siya, nagsunod lang siya sa iyang kinaiya, kay bakakon man siya ug siya mao ang sinugdanan sa tanang bakak.

⁴⁵ Apan ang akong gisulti kaninyo mao ang kamatuoran, ug mao kana nga dili kamo motuo kanako.

⁴⁶ Kinsa ba kaninyo ang makapamatuod nga nakasala ako? Nganong dili kamo motuo nga nagsulti man ako sa kamatuoran?

⁴⁷ Ang mga tawo nga iya sa Dios nagtuo sa pulong sa Dios. Apan dili kamo iya sa Dios, mao nga dili kamo motuo kanako.”

Si Jesus ug si Abraham

⁴⁸ Mitubag kang Jesus ang mga kadagkoan sa mga Judio, “Tinuod diay ang among giingon nga

---

§ 8:41 *Dili kami mga anak sa gawas:* ang buot ipasabot, “Dili si Satanas ang among amahan”.

ikaw usa ka Samaritanhon,* ug gisudlan sa daotan nga espiritu.”

⁴⁹ Miingon si Jesus, “Walay daotang espiritu nga misulod kanako. Ginapasidunggan ko lang ang akong Amahan, apan gipakaulawan ninyo ako.

⁵⁰ Wala ako magtinguha ug kadungganan alang sa akong kaugalingon. Ang Amahan mao ang nagtinguha nga pasidunggan ako sa mga tawo, ug nahibaloan niya nga tinuod ang akong mga gipanulti.

⁵¹ Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang mga nagtuman sa akong mga pagpanudlo dili gayod mamatay.”

⁵² Miingon kaniya ang mga kadagkoan sa mga Judio, “Karon nasiguro na gayod namo nga gisudlan ka sa daotang espiritu. Bisan si Abraham namatay, ug ingon man ang mga propeta. Apan ikaw nag-ingon nga ang nagtuman sa imong mga pagpanudlo dili na gayod mamatay bisan kanusa.

⁵³ Unsa, mas maayo ka pa ba kay kang Abraham? Namatay gani siya, ug ingon man ang mga propeta. Ngano, si kinsa ka ba gayod?”

⁵⁴ Miingon si Jesus kanila, “Kon ako lang ang magpasidungog sa akong kaugalingon, wala kini kapuslanan. Apan ang akong Amahan mao gayod ang nagpasidungog kanako. Siya mao ang inyong giingon nga inyong Dios.

⁵⁵ Ugaling wala ninyo siya mailhi. Apan ako nakaila kaniya. Karon, kon moingon ako nga wala ako makaila kaniya, mahimo akong bakakon

---

* **8:48** *Samaritanhon*: gipakaubos sa mga Judio. Mga makasasala sila sa ilang panan-aw.

sama kaninyo. Apan ang tinuod, nailhan ko gayod siya ug ginatuman ko ang iyang pulong.

⁵⁶ Nalipay gayod ang inyong amahan nga si Abraham nga makita niya ang akong panahon. Ug nakita niya kini ug nalipay gayod siya.”

⁵⁷ Miingon ang mga kadagkoan sa mga Judio kaniya, “Giunsa nimo pagkakita kang Abraham nga wala pa gani mag-50 ang imong edad.”

⁵⁸ Miingon si Jesus, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga sa wala pa matawo si Abraham, anaa na akong daan.”

⁵⁹ Tungod niining gisulti ni Jesus mipunit silag bato aron labayon siya. Apan misuot siya sa bagang duot sa katawhan ug mibiya sa templo.

9

Giayo ni Jesus ang Tawong Gipanganak nga Buta

¹ Samtang naglakaw sila si Jesus, aduna silay nakita nga tawo nga buta sukad pa sa iyang pagkatawo.

² Karon, gipangutana si Jesus sa iyang mga tinun-an, “Magtutudlo, kang kinsa bang sala nga natawo siya nga buta? Iya bang sala o sa iyang mga ginikanan?”

³ Miingon si Jesus, “Nabuta siya dili tungod sa iyang sala o sa sala sa iyang mga ginikanan, kondili aron makita sa mga tawo ang gahom sa Dios pinaagi sa pag-ayo kaniya.

⁴ Samtang adlaw pa kinahanglan nga buhaton nato ang gipabuhat sa Dios nga nagpadala kanako. Kay moabot ang gabii o ang panahon nga wala nay makahimo sa iyang gipabuhat.

⁵ Samtang ania pa ako sa kalibotan, ako ang suga nga naghatag ug kahayag sa mga tawo.”

⁶ Human niya kadto masulti miluwa siya sa yuta. Gisagol niya ang luwa sa yuta ug gihidhid niya kini sa mga mata sa buta.

⁷ Miingon siya sa buta, “Adto sa kaligoanan sa Siloam ug panghila-os didto.” (Ang buot ipasabot sa Siloam, “Pinadala.”) Busa miadto ang buta sa Siloam ug nanghila-os. Pagkahuman, mibalik siya nga makakita na.

⁸ Miingon ang iyang mga silingan ug ang mga tawo nga nakakita kaniadto kaniya nga nagpakilimos, “Dili ba mao man kini ang tawo nga kaniadto nagpunay ug lingkod ug nagpakilimos?”

⁹ Miingon ang uban, “Mao kana siya!”

Apan ang uban miingon, “Dili uy! Susama lang kaniyang hitsura.”

Busa ang tawo na mismo ang miingon, “Ako gayod ang tawo nga inyong giingon.”

¹⁰ Busa gipangutana nila siya, “Nganong makakita ka na man?”

¹¹ Miingon siya, “Ang tawo nga gitawag nilag Jesus naghimo ug lapok. Pagkahuman, gihidhid niya kini sa akong mga mata ug giingnan dayon niya ako nga moadto sa kaligoanan sa Siloam ug manghila-os. Busa miadto ako didto ug pagkahuman nako ug panghila-os, nakakita na ako.”

¹² Gipangutana nila siya kon asa na ang tawo nga nag-ayo kaniya. Miingon siya, “Ambot, wala ako masayod.”

Gisukit-sukit ang Tawo nga Giayo ni Jesus

¹³ Gidala dayon nila ngadto sa mga Pariseo ang maong tawo, nga buta kaniadto.

¹⁴ Adlaw kadto nga Igpapahulay sa dihang gi-himo ni Jesus ang lapok sa pag-ayo niya sa buta.

¹⁵ Busa gipangutana siya pag-usab sa mga Pariseo kon giunsa nga makakita na siya. Ug gisultihan niya sila, “Gihidhiran ni Jesus ug lapok ang akong mga mata ug pagkahuman nanghilam-os ako, ug karon makakita na ako.”

¹⁶ Adunay mga Pariseo nga nag-ingon, “Ang tawo nga naghimo niini dili gikan sa Dios, tungod kay wala siya nagtuman sa kasugoan mahitungod sa Adlaw nga Igpapahulay.”

Apan nag-ingon ang uban, “Kon siya tawo nga makasasala dili siya makahimo ug mga milagro nga sama niini.” Busa nabahin sila.

¹⁷ Nangutana pag-usab ang mga Pariseo sa tawo nga kaniadto buta, “Ingon mo nga giayo ka niya, nan karon, unsa ang ikasulti mo mahitungod kaniya?”

Miingon siya, “Alang kanako, usa siya ka propeta.”

¹⁸ Apan dili motuo ang kadagkoan sa mga Judio nga buta siya kaniadto ug karon makakita na. Busa gipatawag nila ang iyang mga ginikanan,

¹⁹ ug gipangutana nila sila, “Inyo ba kining anak? Tinuod ba gayod nga natawo siya nga buta? Nganong makakita na man siya karon?”

²⁰ Mitubag ang iyang mga ginikanan, “Tinuod nga amo siyang anak ug tinuod nga natawo siya nga buta.

²¹ Apan kon ngano nga makakita na siya ug kon kinsa ang nag-ayo kaniya, kana ang wala namo

mahibaloi. Pangutan-a ninyo siya kay but-an na man siya ug makatubag alang sa iyang kaugalingon.”

²² Mao kadto ang gitubag sa iyang mga ginikanan tungod kay nahadlok sila sa kadagkoan sa mga Judio. Kay kini sila nagkasabot na nga si bisan kinsa nga moila kang Jesus nga mao ang Mesiyas dili na nila pasudlon sa ilang sinagoga.

²³ Mao kini ang hinungdan nga ang iyang mga ginikanan miingon, “Pangutan-a ninyo siya kay but-an na man siya.”

²⁴ Busa gitawag nila pag-usab ang tawo nga kaniadto buta ug giingnan, “Isulti ang matuod mahitungod niadtong tawo, kay ang Dios nagpaminaw. Sa among kabahin, nahibaloan namo nga siya makasasala.”

²⁵ Mitubag ang tawo, “Wala ako masayod kon makasasala ba siya o dili. Basta nahibalo ako nga buta ako kaniadto apan karon makakita na.”

²⁶ Nangutana sila pag-usab, “Unsay iyang gi-himo kanimo? Giunsa man niya pag-ayo ang imong mga mata?”

²⁷ Mitubag siya, “Dili ba gisultihan ko na man kamo? Apan dili kamo motuo. Nan, nganong nangutana pa man kamo pag-usab? Gusto ba usab ninyo nga mahimong iyang mga tinun-an?”

²⁸ Busa nasuko sila ug giinsulto nila siya ug giingnan, “Ikaw mao ang iyang tinun-an, apan kami mga tinun-an ni Moises.

²⁹ Nahibalo kami nga nakigsulti ang Dios kang Moises kaniadto, apan mahitungod nianang tawhana, wala gani kami masayod kon asa siya gikan!”

³⁰ Mitubag dayon ang tawo, “Katingalahan! Siya ang nag-ayo kanako, unya moingon kamo nga wala kamo mahibalo kon asa siya gikan.

³¹ Nahibalo kita nga dili tubagon sa Dios ang mga makasasala. Apan tubagon niya ang mga tawo nga nagtahod kaniya ug nagtuman sa iyang kabubut-on.

³² Sukad sa pagsugod sa kalibotan wala pa gayod kita makadungog nga adunay tawo nga nag-ayo sa mata sa usa ka tawo nga buta sukad sa iyang pagkatawo.

³³ Kon dili siya gikan sa Dios, dili unta siya makahimo ug sama niadto.”

³⁴ Mitubag ang kadagkoan sa mga Judio, “Natawo ka ug nagdako sa sala, ug karon tudloan mo kami?” Ug gidid-an nila kini sa pagsulod sa ilang mga sinagoga.

Ang Espirituhanon nga Pagkabuta

³⁵ Nabalitaan ni Jesus nga gidid-an na nila sa pagsulod sa ilang mga sinagoga ang tawo nga iyang giayo. Busa gipangita niya kini. Sa dihang nakita na niya gipangutana niya kini, “Nagtuo ka ba sa Anak sa Tawo?”

³⁶ Mitubag siya, “Sir, tug-ani ako kon kinsa siya aron makatuo ako kaniya!”

³⁷ Miingon si Jesus, “Nakita mo na siya, kay siya mismo ang nakigsulti kanimo karon.”

³⁸ Miingon ang tawo, “Ginoo, nagtuo ako kanimo!” Ug miluhod dayon siya ug misimba kang Jesus.

³⁹ Miingon si Jesus, “Mianhi ako dinhi sa kalibotan aron hukman ang mga tawo, aron ang mga buta makakita, ug ang mga makakita mabuta.”

⁴⁰ Unya, adunay mga Pariseo didto duol kaniya nga nakadungog sa iyang gisulti. Ug nangutana sila, “Ang buot mong ipasabot nga bisan kami mga buta usab?”

⁴¹ Gitubag sila ni Jesus, “Kon giangkon ninyo nga buta kamo wala unta kamoy sala. Apan tungod kay nag-ingon man kamo nga dili kamo buta, sad-an gihapon kamo.”

10

Ang Tinuod nga Magbalantay sa mga Karnero

¹ Misaysay si Jesus kanila pinaagi sa sambingay, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga kon ang tawo mosulod sa toril sa mga karnero apan dili moagi sa ganghaan kondili didto hinuon siya mokatkat sa koral, kanang tawhana kawatan ug tulisan.

² Apan ang tawo nga mosulod agi sa ganghaan mao ang tinuod nga magbalantay sa mga karnero.

³ Pasudlon siya sa tigbantay sa pultahan ug ang iyang tingog mailhan sa mga karnero. Tawgon niya ang iyang mga karnero sa ilang mga ngalan, ug giyahan niya pagawas.

⁴ Kon tua na sila sa gawas, mouna siya sa panon sa mga karnero ug sila mosunod kaniya tungod kay nakaila sila sa iyang tingog.

⁵ Dili mosunod ang mga karnero sa tawo nga wala nila mailhi; magpalayo hinuon sila tungod kay wala sila makaila sa iyang tingog.”

⁶ Gisulti ni Jesus kanila kini nga samingay, apan wala gayod sila makasabot sa kahulogan niini.

Si Jesus ang Maayo nga Magbalantay

⁷ Busa nagpadayon si Jesus sa pagsulti aron sa pagpatin-aw kanila, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ako mao ang pultahan sa mga karnero.*

⁸ Ang tanan nga nag-una kanako kay mga kawatan ug mga tulisan, apan ang akong mga karnero wala motuo kanila.

⁹ Ako mao ang pultahan. Ang mosulod agi kanako maluwas. Sama siya sa karnero nga mosulod ug mogawas, ug makakita siya ug sabsaban.

¹⁰ Ang katuyoan sa kawatan mao ang pagpangawat, ang pagpatay, ug ang pagpangguba. Apan mianhi ako dinhi sa kalibotan aron mahatagan ko ang mga tawo sa kinabuhi nga madagayaon.

¹¹ “Ako mao ang maayo nga magbalantay sa mga karnero. Ang maayo nga magbalantay andam nga magpakamatay alang sa iyang mga karnero.

¹² Dili siya sama sa tawo nga sinuholan lang nga magbantay. Kay ang sinuholan lang modagan kon aduna siyay makitang nag-abot nga lobo, ug biyaan lang niya ang mga karnero. Busa atakihon sa ihalas nga iro ang mga karnero ug magkatibu-laag kini.

¹³ Ang sinuholan mopalayo, tungod kay sinuholan man lang siya ug baliwala lang kaniya kon unsa ang mahitabo sa mga karnero.

---

* **10:7** *mga karnero*: mao ang mga tawo nga nagsunod kang Cristo.

14-15 “Apan ako mao ang maayo nga magbalantay sa mga karnero. Ingon nga ako nailhan sa Amahan ug ako nakaila kaniya, nakaila pud ako sa akong mga karnero ug nakaila sila kanako. Ug ihatag ko ang akong kinabuhi alang kanila.

16 Adunay uban pa akong mga karnero nga wala dinhi sa inyong grupo nga mga Judio. Kinahanglan pasudlon ko usab sila. Maminaw sila kanako, ug ang tanan nga maminaw kanako mahimong usa lang ka panon nga adunay usa lang ka magbalantay.

17 “Gihigugma ako sa Amahan tungod kay gihatag ko ang akong kinabuhi alang kanila, ug pagkahuman mabuhi ako pag-usab.

18 Walay makapatay kanako kon dili ko kini itugot. Apan kabubut-on ko nga ihatag ang akong kinabuhi. Akong pagbuot ang paghatag niini, ug pagbuot ko usab ang pagbawi niini. Mao kini ang gisugo kanako sa Amahan.”

19 Tungod niadtong gisulti ni Jesus nagkasumpaki pag-usab ang mga Judio.

20 Daghan kanila ang nag-ingon, “Kini nga tawo gisudlan sa daotang espiritu ug buang-buang. Nganong nagsige kamo ug paminaw kaniya?”

21 Apan nag-ingon ang uban, “Ang tawo nga gigamhan sa daotang espiritu dili makatudlo ug sama niana. Ug usa pa, unsaon man pag-ayo sa usa ka tawo nga gigamhan sa daotan nga espiritu ang usa ka buta?”

Gisalikway si Jesus sa mga Judio

22 Miabot ang panahon sa pagsaulog sa Jerusalem sa Pista sa Pagdedikar sa Templo. Tingtugnaw kadto,

23 ug naglakaw-lakaw si Jesus didto sa templo, sa gitawag nga Balkon ni Solomon.

24 Mialirong ang mga Judio kaniya ug miingon sila, “Hangtud kanus-a mi nimo ibutang sa ataw-ataw? Diretsoha kamig sulti kon ikaw ba mao ang Mesiyas.”

25 Miingon si Jesus kanila, “Gisultihan ko na kamo kon kinsa gayod ako, apan dili kamo motuo kanako. Ang mga milagro nga gipabuhat sa Amahan kanako nagpamatuod kon kinsa gayod ako.

26 Apan dili kamo motuo kanako tungod kay dili kamo kauban sa akong mga karnero.

27 Ang akong mga karnero maminaw kanako. Nakaila ako kanila ug nagsunod sila kanako.

28 Gihatagan ko silag kinabuhi nga walay kataposan, ug dili gayod sila mawala. Walay makaagaw kanila gikan sa akong mga kamot.

29 Gihatag sila kanako sa akong Amahan nga gamhanan sa tanan, ug wala gayoy makaagaw kanila gikan sa kamot sa Amahan.

30 Ako ug ang Amahan usa lang.”

31 Pagkadungog niadto sa mga Judio mipunit sila pag-usab ug mga bato aron batohon siya.

32 Apan miingon si Jesus kanila, “Daghan ang gibuhat ko nga maayo nga kamo mismo nakakita. Ug gipabuhat kini kanako sa Amahan. Asa ba niining akong mga gipangbuhat ang nahimong hinungdan nga inyo akong batohon?”

33 Gitubag siya sa mga Judio, “Dili kami mobato

kanimo tungod sa maayo nga buhat, kondili tungod sa imong gisulti batok sa Dios! Kay ikaw tawo man lang, apan nag-ingon ka nga ikaw Dios.”

³⁴ Miingon si Jesus kanila, “Dili ba nasulat man sa inyong Kasugoan nga miingon ang Dios nga kamo mga dios†?”

³⁵⁻³⁶ Ug nahibaloan nato nga kung unsa ang nahisulat sa Kasulatan dili mahimong walaon. Busa kon miingon ang Dios nga mga dios ang mga tawo nga gihatagan sa iyang mensahe, nganong nag-ingon man kamo nga nagsulti ako batok sa Dios tungod kay miingon ako nga ako Anak sa Dios? Siya mismo ang nagpili ug nagpadala kanako dinhi sa kalibotan.

³⁷ Kon wala ako maghimo sa gipabuhat sa Amahan kanako, dili kamo angay nga motuo kanako.

³⁸ Apan kon gibuhat ko kini bisan dili ninyo gusto nga motuo sa akong gisulti, angay ninyong tuohan ang akong mga gipangbuhat, aron nga masayran gayod ninyo nga ang Amahan ania kanako ug ako anaa kaniya.”

³⁹ Nagtinguha sila pag-usab sa pagdakop kang Jesus, apan nakalikay siya kanila.

⁴⁰ Mitabok pag-usab si Jesus sa Suba sa Jordan ug miadto sa dapit diin nagbautismo si Juan. Ug didto siya nagpuyo.

⁴¹ Daghang mga tawo ang miadto kaniya ug miingon, “Tinuod nga wala gayod makahimog mga milagro si Juan, apan ang tanan nga iyang gisulti mahitungod niini nga tawo tinuod.”

⁴² Busa daghan sa mga tawo didto ang mituo kang Jesus.

---

† 10:34 Sal. 82:6

11

Ang Pagkabanhaw ni Lazaro

¹⁻² Adunay usa ka tawo nga ginganlag Lazaro. Siya ug ang iyang mga igsoon nga si Maria ug si Marta nagpuyo sa Betania sa Judea. Kini si Maria mao kadtong babaye nga mibubo ug pahumot sa mga tiil sa Ginoo ug iyang gipahiran sa iyang buhok. Ang iyang igsoon nga si Lazaro nagsakit.

³ Busa nagpadala ang managsoon nga babaye ug mensahe kang Jesus nga nag-ingon, “Ginoo, ang imong hinigugmang higala nagsakit.”

⁴ Pagkadungog ni Jesus niini, miingon siya, “Dili kamatayon ang katapusan niini nga sakit, apan nahitabo kini alang sa kahimayaan sa Dios, aron pinaagi niini, ako, nga iyang Anak, mapadayag sa akong mahimayaong gahom.”

⁵ Pinangga ni Jesus si Marta, si Maria ug si Lazaro.

⁶ Apan gipalabay pa niya ang duha ka adlaw human siya masayod nga si Lazaro nagsakit.

⁷ Unya, miingon siya sa iyang mga tinun-an, “Dali kamo, mobalik na kita sa Judea.”

⁸ Miingon ang iyang mga tinun-an, “Magtutudlo, dili pa lang dugay nga gitinguhaan ka nga batohon sa mga Judio. Ug karon mobalik ka pa didto?”

⁹ Miingon si Jesus, “Dili ba aduna may dose ka oras kon adlaw? Busa kon maglakaw ang tawo kon adlaw dili siya mapandol, tungod kay hayag pa sa kalibotan.

¹⁰ Apan kon maglakaw siya kon gabii mapandol siya tungod kay ngitngit.”*

¹¹ Human niini miingon pa gayod si Jesus, “Ang atong higala nga si Lazaro natulog lang. Apan adtoon ko siya ug pukawon.”

¹² Mitubag ang iyang mga tinun-an, “Ginoo, kon natulog siya, mamaayo pa siya.”

¹³ Abi nilag tinuod nga natulog lang si Lazaro, apan ang buot ipasabot ni Jesus nga patay na si Lazaro.

¹⁴ Busa giingnan sila ni Jesus sa dayag, “Patay na si Lazaro.

¹⁵ Apan nalipay ako alang kaninyo nga wala ako didto kay sa ingon niini nga paagi mapalig-on ang inyong pagtuo. Dali, adtoon nato siya.”

¹⁶ Busa si Tomas nga gitawag nga Kaluha miingon sa iyang mga kauban, “Mokuyog na lang kita bisan kon patyon kita uban kaniya.”

Si Jesus mao ang Naghatag ug Kinabuhi

¹⁷ Sa pag-abot ni Jesus sa Betania, nabalitaan niya nga upat na ka adlaw nga nalubong si Lazaro.

¹⁸ Ang Betania mga tulo lang ka kilometro gikan sa Jerusalem.

¹⁹ Busa daghang mga Judio nga taga-Jerusalem ang nangadto aron pagduyog sa kasub-anan ni Marta ug ni Maria sa pagkamatay sa ilang igsoon.

²⁰ Sa pagkadungog ni Marta nga nagpadulong na si Jesus, migawas siya aron sa pagsugat kaniya, apan si Maria nabilin sa balay.

---

* **11:10** Gisulti ni Jesus kini nga sambingay aron ipahibalo kanila nga wala pay daotan nga mahitabo kanila didto sa Judea.

²¹ Pagkita ni Marta ug ni Jesus, miingon siya, “Ginoo, kon dinhi ka pa lang, wala unta mamatay ang akong igsoon.

²² Apan nahibalo ako nga bisan karon mohatag ang Dios kanimo sa bisan unsa nga imong pangayo-on kaniya.”

²³ Miingon si Jesus kaniya, “Mabanhaw ang imong igsoon.”

²⁴ Mitubag si Marta, “Nahibalo ako nga mabanhaw siya sa kataposan nga adlaw kon banhawon na ang mga patay.”

²⁵ Miingon si Jesus kaniya, “Ako ang nagbanhaw sa mga patay, ug ako usab ang naghatag ug kinabuhi. Ang nagtuo kanako, bisan mamatay pa siya, mabuhi pag-usab.

²⁶ Si bisan kinsa nga nagkinabuhi ug nagtuo kanako dili na mamatay bisan kanus-a. Motuo ka ba niini?”

²⁷ Mitubag si Marta, “Oo, Ginoo! Nagtuo gayod ako nga ikaw mao ang Mesiyas, ang Anak sa Dios nga among gihulat nga moabot dinhi sa kalibotan.”

Mihilak si Jesus

²⁸ Human mosulti si Marta niini, mibalik siya sa ilang balay ug gitawag niya ang iyang igsoon nga si Maria ug gihunghongan, “Ania na ang Magtutudlo ug gipatawag ka niya.”

²⁹ Pagkadungog niadto ni Maria, mitindog siya ug midali paggawas ug miadto kang Jesus.

³⁰ (Wala pa makasulod si Jesus sa lungsod sa Betania. Didto pa lang siya sa dapit diin siya gitagbo ni Marta.)

31 Pagkakita sa mga Judio nga nakigduyog sa kasub-anan ni Maria nga mitindog siya ug midali paggawas, gisunod nila siya, kay pagtuo nila nga moadto siya sa gilubngan aron mohilak didto.

32 Pag-abot ni Maria didto kang Jesus, mihapa siya ug miingon, “Ginoo, kon dinhi ka pa lang, wala unta mamatay ang akong igsoon.”

33 Pagkakita ni Jesus nga naghilak si Maria ug ingon man ang mga kauban niini nga mga Judio, nasuko siya[†].

34 Nangutana dayon siya kanila, “Asa ninyo siya gilubong?”

Mitubag sila, “Dali Ginoo, itudlo namo kanimo.”

35 Mihilak si Jesus.

36 Busa miingon ang mga Judio, “Nakita ninyo kon unsa kadako ang iyang paghigugma kang Lazaro!”

37 Apan ang uban miingon, “Dili ba giayo man niya ang mga mata sa buta? Nan, nganong wala man niya mapugngi ang kamatayon ni Lazaro?”

Gibanhaw ni Jesus si Lazaro

38 Nasuko pag-usab si Jesus sa pag-abot niya sa lubnganan. Usa kini ka langub nga gitakloban ug usa ka bato.

39 Pag-abot nila didto, miingon si Jesus, “Kuhaa ninyo ang bato.”

Apan miingon si Marta nga igsoon sa namatay, “Ginoo, baho na siya karon, kay upat na ka adlaw nga siya gilubong!”

[†] **11:33** Ang kasuko ni Jesus lagmit gitumong sa sala ug sa mga resulta niini (sakit ug kamatayon)

⁴⁰ Miingon si Jesus kaniya, “Dili ba nga miingon man ako kanimo nga kon motuo ka, makita mo ang gahom sa Dios?”

⁴¹ Busa gikuha nila ang bato. Mihangad si Jesus sa langit ug miingon, “Amahan nagpasalamat ako kanimo tungod kay gipaminawan mo ako.

⁴² Nasayod ako nga kanunay ka nga nagpaminaw kanako, apan gisulti ko kini alang sa mga tawo nga ania karon nag-alirong kanako, aron motuo sila nga ikaw mao ang nagpadala kanako dinhi sa kalibotan.”

⁴³ Human niyag sulti niini, misinggit siya, “Lazaro, gawas ngari!”

⁴⁴ Ug migawas ang namatay nga si Lazaro nga ang iyang kamot ug tiil naputos pa sa mga panap-ton, ug ang iyang nawong naputos pud sa panyo.

Miingon si Jesus kanila, “Badbari ninyo siya ug palakwa.”

Ang Plano sa Pagpatay kang Jesus

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)

⁴⁵ Daghan sa mga Judio nga mibisita sa ilang Maria ang nakakita sa gibuhat ni Jesus ug mituo kaniya.

⁴⁶ Apan ang uban kanila miadto sa mga Pariseo ug misugilon sa gibuhat ni Jesus.

⁴⁷ Busa gitawag sa mga Pariseo ug sa mga kadagkoan sa mga pari ang tanan nga miyembro sa Korte sa mga Judio. Ug sa dihang nagtigom na sila, nag-ingon sila, “Unsa man ang atong buhaton? Daghang mga milagro ang gibuhat niini nga tawo.

⁴⁸ Kon pasagdan lang nato siya, ang tanan motuo na kaniya nga siya mao ang gipadala sa Dios

nga mahimong hari sa Israel. Ug kon mahitabo kini, sulongon kita sa mga sundalo sa Roma ug gub-on nila ang atong templo ug ang atong tibuok nasod!”

⁴⁹ Apan ang usa sa mga kauban nila nga si Caifas, nga pangulong pari niadtong tuiga, miingon, “Mga wala gayod kamoy alamag!

⁵⁰ Wala ba kamo makahuna-huna nga mas maayo pa nga usa lang ka tawo ang mamatay alang sa atong nasod kaysa ang tibuok nasod ang mawala?”

⁵¹ Kining iyang gisulti dili iyang kaugalingon nga panghuna-huna, kondili ingon nga pangulong pari niadtong tuiga, natagna niya nga kinahanglan nga mamatay si Jesus alang sa mga Judio.

⁵² Ug dili lang alang kanila, kondili alang pud sa tanan nga anak sa Dios nga nagkatibulaag sa ubang lugar, aron matigom ug mahiusa silang tanan.

⁵³ Sukad niadtong adlaw, nagplano na ang kadagkoan sa mga Judio sa pagpatay kang Jesus.

⁵⁴ Busa wala na magpakita si Jesus taliwala sa daghang mga tawo didto sa mga lungsod sa mga Judio, kondili miadto siya sa lugar nga duol sa kamingawan, sa usa ka lungsod nga gitawag Efraim. Mipuyo siya didto uban sa iyang mga tinun-an.

⁵⁵ Karon, hapit na ang pista sa mga Judio nga gitawag nga Pista sa Paglabay sa Anghel. Busa daghang mga tawo ang miadto sa Jerusalem pipila ka adlaw sa wala pa ang pista aron nga sa dili pa moabot ang pista makapanghinlo na sila sa

ilang kaugalingon sumala sa nabatasan sa ilang relihiyon.

⁵⁶ Gipangita nila si Jesus didto sa templo apan wala nila makita. Busa nagpangutan-anay sila, “Sa inyong huna-huna, moanhi kaha siya dinhi sa pista?”

⁵⁷ Niadto diay nga higayon kay nagsugo nang daan ang mga kadagkoan sa mga pari ug ang mga Pariseo nga si bisan kinsa nga masayod kon asa si Jesus kinahanglan mosulti kanila aron madakop nila siya.

12

Gibuboan ni Maria ug Pahumot ang Tiil ni Jesus (Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

¹ Unya, sa dihang unom na lang ka adlaw una moabot ang pista, miadto si Jesus sa Betania, sa lugar ni Lazaro nga iyang gibanhaw.

² Gaandam silag panihapon alang kang Jesus. Si Lazaro usa sa mga kauban ni Jesus nga nagkaon diha sa lamisa. Si Marta mao ang nagsilbi.

³ Unya si Maria mikuha ug mga tunga sa litrong mahalong pahumot nga gikan sa tanom nga nardo. Gibubo niya kini sa tiil ni Jesus. Pagkahuman gitrapohan niya sa iyang buhok. Ug nalukop ang tibuok balay sa kahumot niadtong pahumot.

⁴ Usa sa mga tinun-an nga kauban ni Jesus didto mao si Judas Iscariote, nga mao ang magluib kaniya. Miingon si Judas,

⁵ “Ang bili nianang pahumot mga usa gayod ka tuig nga sweldo sa usa ka tawo. Nganong

wala man kana ibaligya ug ang halin ipanghatag ngadto sa mga kabos?”

⁶ Gisulti niya kini, dili tungod kay naluoy siya sa mga kabos, kondili tungod kay kawatan siya. Siya mao ang nagkupot sa ilang kuwarta ug nagpan-gawkaw siya niini.

⁷ Apan miingon si Jesus, “Pasagdi siya. Kini nga pahumot gitipigan unta aron gamiton sa pag-andam sa akong lubong sama sa iyang gibuhat karon.

⁸ Ang mga kabos kanunay ninyong ikauban,* apan ako dili ninyo kanunayng ikauban.”

Ang Plano nga Patyon si Lazaro

⁹ Daghang mga Judio ang nakabalita nga didto si Jesus sa Betania, busa nangadto sila didto. Nangadto sila dili lang tungod kang Jesus, kondili gusto usab nila nga makita si Lazaro nga iyang gibanhaw.

¹⁰ Busa giplano sa kadagkoan sa mga pari nga patyon usab si Lazaro,

¹¹ kay tungod kaniya, daghan sa mga Judio ang namiya kanila ug nagtuo kang Jesus.

Ang Madaogon nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40)

¹² Pagkasunod adlaw, nabalitaan sa daghang mga tawo nga mitambong sa pista nga si Jesus nagpadulong na sa Jerusalem.

¹³ Busa nagkuha silag mga dahon sa palmera ug gitagbo nila si Jesus, ug naninggit, “Dayegon ta ang Dios!”

---

* **12:8** Tan-awa sa Deut. 15:11.

“Gipanalanginan sa Ginoo ang iyang pinadala!”†

“Dayegon ta ang Hari sa Israel!”

¹⁴ Nakakaplag si Jesus ug usa ka nating asno ug iya kining gisakyan. Sa iyang gihimo natuman ang giingon sa Dios sa Kasulatan nga nag-ingon,

¹⁵ “Kamo nga mga taga-Zion, ayaw kamo kahadlok, tungod kay ang inyong hari niabot, nga nagsakay sa nating asno.”‡

¹⁶ Niadtong panahona, ang mga tinun-an ni Jesus wala pa makasabot kon unsa ang kahulogan niadtong mga nangahitabo. Apan sa dihang mibalik na si Jesus sa langit, ayha pa nila nahinumdoman nga ang gihimo niadtong mga tawo mao gayod diay ang nasulat sa Kasulatan.

¹⁷ Daghang mga tawo ang nakakita sa pagtawag ug pagbanhaw ni Jesus kang Lazaro gikan sa iyang lubnganan. Ug kini nga mga tawo namalita sa nahitabo.

¹⁸ Busa daghang mga tawo ang misugat kang Jesus, tungod kay nabalitaan nila kadtong milagro nga iyang gibuhat.

¹⁹ Busa nagsultihanay ang mga Pariseo, “Tanawa ninyo, ang tanang mga tawo nagsunod na kaniya. Wala na gayod kitay mahimo!”

Adunay mga Griego nga Nangita kang Jesus

²⁰ Aduna usab mga Griego nga nangabot sa Jerusalem aron motambong sa pista ug mosimba sa Dios.

---

† **12:13** Sal. 118:26 ‡ **12:15** Nagsakay si Jesus sa asno aron ipakita nga nagdala siya ug kalinaw ug dili sa pagpakiggubat. Zac. 9:9

²¹ Nangadto sila kang Felipe nga taga-Betsaida. Kini nga dapit sakop sa Galilea. Miingon ang mga Griego, “Gusto unta namo nga makigkita kang Jesus.”

²² Gisultihan ni Felipe si Andres ug silang duha nangadto kang Jesus aron sultihan siya.

²³ Miingon dayon si Jesus kanila, “Karon miabot na ang higayon nga mapasidunggan ang Anak sa Tawo.

²⁴ Sultihan ko kamo sa tinuod, kon ang usa ka binhi dili ilubong sa yuta, kana magpabilin lang gayod nga usa ka binhi. Apan kon mamatay, motubo kini ug mamungag daghan. §

²⁵ Ang tawo nga hilabihan ang paghigugma sa iyang kinabuhi kawad-an hinuon niini, apan ang dili manghinugon sa iyang kinabuhi diri sa kalibotan maampingan hinuon kini hangtod sa kinabuhi nga walay kataposan.

²⁶ Si bisan kinsa nga buot mag-alagad kanako kinahanglan mosunod kanako, aron nga kon asa ako atua usab ang akong sulugoon. Ang tawo nga nag-alagad kanako pasidunggan sa Amahan.”

Misulti si Jesus bahin sa Iyang Kamatayon

²⁷ Miingon pa gayod si Jesus, “Karon nasamok ako. Unsa ba ang akong isulti? Moingon ba ako sa Amahan nga dili na lang niya ako paantuson? Apan mao kini ang katuyoan sa akong pag-anhi dinhi, nga mag-antos sa mga kasakit niining panahona.”

---

§ **12:24** Ang buot ipasabot ni Jesus, sama siya niana, tungod kay kon mamatay na siya, daghan ang mahatagan ug bag-o nga kinabuhi.

²⁸ Miingon dayon si Jesus sa Amahan, “Amahan, himayaa ang imong ngalan!”

Ug dayon adunay tingog gikan sa langit nga nag-ingon, “Gihimaya ko na ang akong ngalan pinaagi kanimo, ug himayaon ko pa pag-usab.”

²⁹ Ang mga tawo nga nanambong didto nakadungog sa maong tingog. Nag-ingon sila, “Midalogdog!” Apan ang uban nag-ingon, “Nakigsulti kaniya ang anghel!”

³⁰ Apan miingon si Jesus kanila, “Gipadungog kadto sa Dios dili alang kanako kondili alang kaninyo.

³¹ Sukad karon hukman na niya ang mga tawo sa kalibotan. Ug malupig na niya ang naggahom niining kalibotana.*

³² Ug kon bayawon na gani ako gikan sa yuta, paduolon ko ang tanang mga tawo ngari kanako.”

³³ Sa iyang pagsulti niadto, gisulti niya kon unsa nga matang sa kamatayon ang iyang antuson.

³⁴ Mitubag ang mga tawo kaniya, “Sumala sa Kasugoan magkinabuhi ang Mesiyas sa walay katapusan. Busa nganong nag-ingon ka man nga ang Anak sa Tawo kinahanglan nga mamatay? Kinsa man gayod kanang Anak sa Tawo nga imong giingon?”

³⁵ Gitubag sila ni Jesus, “Hapit nang mawala ang suga diha sa inyong taliwala. Busa samtang ania pa kini pagkinabuhi kamo diha niini nga suga, kay basin kon maabtan kamo sa kangitngit. Kay ang

---

* **12:31** *naggahom niining kalibotana* Sa literal, *ang prinsipeng niini nga kalibotan nga mao si Satanas.*

naglakaw diha sa kangitngit dili makahibalo kon asa siya nagpadulong.

³⁶ Busa tuohi ninyo ang suga samtang ania pa uban kaninyo, aron malamdagan ang inyong huna-huna.”† Human siya mosulti niadto milakaw siya ug mitago gikan kanila.

Dili Motuo ang mga Judio kang Jesus

³⁷ Bisan nakakita na gayod sila sa daghang mga milagro nga gipangbuhat ni Jesus, wala gihapon sila motuo kaniya.

³⁸ Busa napamatud-an ang giingon ni Propeta Isaias:

“Ginoo, walay mituo sa among gibalita.

Kinsa bay nasayod

sa gahom nga gipakita mo kanila?”‡

³⁹⁻⁴⁰ Miingon pa gayod si Isaias:

“Gibutaan sila sa Dios aron dili sila makakita,
ug gitakpan niya ang ilang mga huna-huna
aron dili sila makasabot,
kay basin pag mobalik sila ngadto sa Dios
ug ayohon niya sila.”§

Busa mao kini ang hinungdan kon nganong wala sila motuo.

⁴¹ Gisulti kadto ni Isaias tungod kay nakita niya ang gahom ni Jesus ug naghigot siya mahitungod kaniya.

⁴² Apan bisan pa niana, daghang kadagkoan sa mga Judio ang mituo kang Jesus. Apan wala lang sila magpadayag sa ilang pagtuo tungod kay

---

† **12:36** aron malamdagan ang inyong huna-huna: sa literal, aron mahimo kamong mga anak sa kahayag. ‡ **12:38** Isa. 53:1

§ **12:39-40** Isa. 6:10

nahadlok sila nga isalikway sila sa mga Pariseo diha sa mga sinagoga sa mga Judio.

⁴³ Kay gipalabi man nila ang pagdayeg sa mga tawo kaysa pagdayeg sa Dios.

Ang Pulong ni Jesus maoy Mohukom sa Tawo

⁴⁴ Misulti si Jesus sa makusog, “Kon ang tawo magtuo kanako, dili lang ako ang iyang gituohan kondili nagtuo usab siya sa nagpadala kanako.

⁴⁵ Ang nakakita kanako nakakita usab sa nagpadala kanako.

⁴⁶ Mianhi ako dinhi sa kalibotan sa paglamdag sa huna-huna sa mga tawo, aron nga si bisan kinsa nga magtuo kanako dili magpabilin sa kangitngit.

⁴⁷ “Kon adunay nakadungog sa akong mga gipanudlo apan dili motuman niini, dili ako ang mohukom kaniya nga silotan. Kay wala ako moanhi dinhi sa kalibotan aron hukman ang mga tawo kondili aron luwason sila.

⁴⁸ Adunay maghukom sa mga tawo nga nagsalikway kanako ug dili modawat sa akong mga gipanudlo; ang mga pulong nga akong gipanudlo mao ang maghukom kanila sa kataposang adlaw!

⁴⁹ Kay ang akong mga gipanudlo dili gikan kanako kondili gikan sa Amahan nga nagpadala kanako. Siya mao ang nagsugo kanako kon unsa ang akong itudlo.

⁵⁰ Ug nahibalo ako nga ang iyang mga sugo, nga iyang giingon kanako nga akong itudlo, naghatag ug kinabuhi nga walay kataposan. Busa gisulti ko kaninyo ang tanan nga iyang gipasulti kanako.”

13

Gihugasan ni Jesus ang mga Tiil sa Iyang mga Tinun-an

¹ Sa wala pa moabot ang adlaw sa Pista sa Paglabay sa Anghel, nahibalo nang daan si Jesus nga miabot na ang higayon nga mogikan na siya niining kalibotan ug mobalik sa Amahan. Gimalhal gayod niya ang iyang mga tinun-an dinhi sa kalibotan, ug hangtod sa kataposan gipakita niya ang iyang pagmahal kanila.

² Sa pagkagabii niana, nanihapon si Jesus ug ang iyang mga tinun-an. Gisulod nang daan sa Yawa sa huna-huna ni Judas nga anak ni Simon Iscariote nga luiban niya si Jesus.

³ Nahibalo si Jesus nga gihatagan siya sa Amahan ug katungod sa tanang mga butang. Nahibalo usab siya nga sa Dios siya naggikan ug sa Dios usab siya mobalik.

⁴ Samtang nanihapon sila, mitindog siya ug naghukas sa iyang kupo. Unya mikuha siyang tualya ug iya kining gibakos.

⁵ Gibuboan dayon niyang tubig ang palanggana ug gipanghugasan niya ang mga tiil sa iyang mga tinun-an, ug gipahiran sa tualya nga iyang gibakos.

⁶ Sa pag-abot niya kang Simon Pedro, miingon si Simon kaniya, “Ginoo, hugasan mo ba ang akong mga tiil?”

⁷ Gitubag siya ni Jesus, “Karon dili mo pa masabtan kon unsa ang kahulogan niining akong gibuhad, apan masabtan mo ra kini sa kaulahian.”

⁸ Miingon si Pedro, “Dili gayod mahimo nga ikaw ang mohugas sa akong mga tiil.”

Apan miingon si Jesus kaniya, “Kon dili ka magpahugas sa imong mga tiil kanako, dili ka na akong kauban.”

⁹ Busa miingon si Simon Pedro, “Kon mao kana Ginoo, dili lang ang akong mga tiil ang hugasi, kondili apil usab ang akong mga kamot ug ang akong ulo.”

¹⁰ Apan miingon si Jesus, “Ang naligo na, limpyo na ang iyang tibuok lawas, ug dili na kinahanglan nga hugasan pa gawas lamang sa iyang mga tiil. Limpyo na kamo, apan dili kamong tanan.”

¹¹ Miingon siya nga dili limpyo ang tanan tungod kay nahibalo siya kon kinsa ang magluib kaniya.

¹² Sa nahugasan na ni Jesus ang ilang mga tiil, gisul-ob niya pag-usab ang iyang kupo ug mibalik sa lamisa. Nangutana siya kanila, “Nasabtan ba ninyo kon unsa ang kahulogan sa akong gibuhat kaninyo?”

¹³ Gitawag ninyo ako nga Magtutudlo ug Ginoo, ug husto kana, kay ako man gayod ang inyong Magtutudlo ug Ginoo.

¹⁴ Kon ako man gani nga inyong Ginoo ug Magtutudlo naghugas sa inyong mga tiil, angayan usab nga maghinugasay kamo sa inyong mga tiil.

¹⁵ Gibuhat ko kini isip panig-ingnan aron inyo usab nga sundon.

¹⁶ Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga walay sulugoon nga molabaw pa sa iyang agalon, ug walay sinugo nga molabaw pa sa nagsugo kaniya.

¹⁷ Karon nga nahibaloan na ninyo kini nga mga butang, bulahan kamo kon inyo kining buhaton.

¹⁸ “Wala ako moingon nga bulahan kamong tanan, kay nakaila ako sa akong mga pinili. Apan kinahanglan nga matuman ang giingon sa Kasulatan nga ‘ang tawo nga nakigsalo kanako sa pagkaon mao pa ang magtraydor kanako.’* ”

¹⁹ “Ginasulti ko na kining daan kaninyo samtang wala pa mahitabo, aron nga kon mahitabo na motuo kamo nga ako mao gayod ang Cristo.

²⁰ Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang modawat sa mga tawo nga akong ipadala nagdawat usab kanako, ug ang nagdawat kanako nagdawat usab sa nagpadala kanako.”

*Misulti si Jesus nga Adunay Magluib Kaniya
(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23)*

²¹ Human kadto masulti ni Jesus, naguol gayod siya. Miingon siya, “Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga usa kaninyo ang magluib kanako.”

²² Nagtinan-away ang iyang mga tinun-an nga naglibog kon kinsa kanila ang iyang gitumong.

²³ Ang usa sa mga tinun-an nga gimahal gayod ni Jesus naglingkod didto sa iyang tapad.

²⁴ Gisinyasan siya ni Simon Pedro nga pangutanon si Jesus kon kinsa ang iyang buot ipasabot.

²⁵ Busa midip-ig siya kang Jesus ug nangutana kon kinsa ang magluib kaniya.

²⁶ Mitubag si Jesus, “Ituslob ko kining pan, ug kon kinsa ang akong hatagan, siya mao ang magluib kanako.” Dayon gituslob niya ang pan

---

* **13:18** Sal. 41:9

ug gihatag niya kang Judas nga anak ni Simon Iscariote.

²⁷ Pagkadawat ni Judas niadtong pan, misulod si Satanas diha kaniya.

Miingon dayon si Jesus kaniya, “Sige, himoa na dayon ang imong buhaton.”

²⁸ (Walay usa niadtong mga nanihapon nga nakasabot kon nganong misulti si Jesus niadto kang Judas.

²⁹ Naghuna-huna ang uban nga mga tinunan nga gisugo lang siya ni Jesus nga magpalit sa ilang nga kinahanglanon alang sa pista, o kaha maghatag ug limos sa mga kabos, kay si Judas mao ang nagkupot sa ilang kuwarta.)

³⁰ Sa nakaon na ni Judas ang pan migawas dayon siya. Gabii na kadto.

Ang Bag-o nga Sugo

³¹ Sa dihang nakagawas na si Judas, miingon si Jesus, “Karon, ang Anak sa Tawo pasidunggan na, ug pinaagi kaniya ang Dios pasidunggan usab.

³² Ug kon pinaagi kaniya dayegon ang Dios, dayegon usab siya sa Dios. Ug buhaton niya kini dayon.

³³ “Kamo nga giisip ko nga akong mga anak, dili na ako makig-uban kaninyo ug dugay. Mangita kamo kanako, apan sama sa akong giingon sa mga kadagkoan sa mga Judio, ingnon ko usab kamo karon nga dili kamo makaadto sa akong adtoan.

³⁴ “Busa karon ihatag ko kaninyo ang usa ka bag-o nga sugo: paghigugmaay kamo. Kon unsa ang akong paghigugma kaninyo kinahanglan

sama usab niana ang inyong paghigugma sa usag usa.

³⁵ Kon maghigugmaay kamo, masayran sa tanan nga kamo akong mga tinun-an.”

Gitagna ni Jesus ang Paglimod ni Pedro

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶ Karon, gipangutana siya ni Simon Pedro, “Ginoo, asa ka man moadto?”

Mitubag si Jesus, “Sa pagkakaran dili ka makauban kanako sa akong adtoan, apan sa kaulahian mosunod ka ra usab didto.”

³⁷ Apan nangutana si Pedro, “Ginoo, nganong dili man ako makauban kanimo karon? Andam man ako nga mamatay alang kanimo.”

³⁸ Gitubag siya ni Jesus, “Unsa, andam ka ba gayod nga mamatay alang kanako? Timan-i kini: sa dili pa motuktugaok ang manok, ilimod mo na ako sa makatulo.”

14

Si Jesus mao ang Dalan ngadto sa Amahan

¹ Miingon si Jesus kanila, “Ayaw kamog kaguol. Salig kamo sa Dios ug salig usab kamo kanako.

² Didto sa balay sa akong Amahan adunay daghang lawak. Mouna ako didto aron sa pag-andam ug lugar alang kaninyo. Dili ako mosulti niini kaninyo kon dili pa kini tinuod.

³ Kon tua na ako didto ug makaandam na ug lugar alang kaninyo, mobalik ako aron kuhaon kamo, aron nga kon asa ako atua usab kamo.

⁴ Ug mahibaloan ninyo ang dalan paingon sa lugar nga akong adtoan.”

⁵ Miingon si Tomas kaniya, “Ginoo, wala kami masayod kon asa ikaw moadto, busa unsaon namo pagkasayod sa dalan?”

⁶ Mitubag si Jesus kaniya, “Ako mao ang dalan, ang kamatuoran, ug ang kinabuhi. Walay makaadto sa Amahan kon dili pinaagi kanako.

⁷ Kon nakaila kamo kanako, makaila usab kamo sa akong Amahan. Ug gani sukad karon nakaila ug nakakita na kamo kaniya.”

⁸ Miingon si Felipe kaniya, “Ginoo, ipakita kanamo ang Amahan ug igo na kana alang kanamo.”

⁹ Mitubag si Jesus, “Dugay na ang atong panag-uban, Felipe, apan wala pa gayod diay ikaw makaila kanako? Ang nakakita kanako nakakita usab sa Amahan. Nganong nag-ingon ka pa nga ipakita ko kaninyo ang Amahan?”

¹⁰ Unsa, wala ba ikaw motuo nga ako anaa sa Amahan ug ang Amahan ania kanako? Ang mga pulong nga akong gisulti kaninyo dili gikan kanako. Ang Amahan nga ania kanako mao ang nagbuhat sa mga butang nga akong gibuhat.

¹¹ Tuohi ninyo ako nga ako anaa sa Amahan ug ang Amahan ania kanako. Kon dili ninyo gustong tuohan ang akong gisulti, tuohi na lang ninyo ako tungod sa akong mga binuhatan.

¹² Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang nagtuo kanako magbuhat usab sa akong gibuhat ug mas labaw pa gayod ang iyang buhaton, tungod kay mobalik na ako sa Amahan.

¹³⁻¹⁴ Buhaton ko ang bisan unsa nga inyong pangayoon kanako, aron mapasidunggan ang Amahan pinaagi nga iyang Anak. Bisan unsa ang in-

yong hangyoon kanako pinaagi sa akong ngalan* buhaton ko kini.

Ang Espiritu Santo nga Gisaad ni Jesus

¹⁵ “Kon gihigugma ninyo ako, tumana ninyo ang akong mga sugo.

¹⁶⁻¹⁷ Ug pangayoon ko sa Amahan nga padad-an niya kamog laing Magdadasig. Kini nga Magdadasig walay lain kondili ang Espiritu Santo nga mao ang magtudlo kaninyo sa kamatuoran. Ug magpabilin siya kaninyo sa walay kataposan. Dili siya dawaton sa mga tawo sa kalibotan tungod kay dili nila siya makita ug wala sila makaila kaniya. Apan nailhan ninyo siya tungod kay siya kauban ninyo, ug kanunay magpuyo diha kaninyo.

¹⁸ “Dili ko kamo biyaan nga walay kauban; mobalik ako diha kaninyo.

¹⁹ Hapit na ako mawala sa panan-aw sa mga tawo dinhi sa kalibotan, apan kamo makakita kanako. Ug tungod kay ako buhi man, mabuhi usab kamo.†

²⁰ Pag-abot nianang adlaw,‡ masayran gayod ninyo nga ako anaa sa akong Amahan, ug kamo ania kanako, ug ako usab anaa kaninyo.

²¹ “Ang nagdawat ug nagtuman sa akong mga sugo mao ang naghigugma kanako. Ug ang naghigugma kanako higugmaon usab sa akong

---

* **14:13-14** sa akong ngalan: ang buot ipasabot, “tungod kay kamo anaa kanako”. † **14:19** tungod kay ako buhi man, mabuhi usab kamo: ang buot ipasabot, “Tungod kay ako adunay kinabuhi nga walay kataposan, kamo aduna usab kinabuhi nga walay kataposan.” ‡ **14:20** nianang adlaw: ang buot ipasabot ang iyang pagkabanhaw.

Amahan. Higugmaon ko usab siya ug ipaila ko kaniya kon kinsa gayod ako.”

²² Unya gipangutana siya ni Judas (dili kini si Judas Iscariote), “Ginoo, nganong sa amo ka lang magpaila kon kinsa ka gayod? Nganong dili ka magpaila sa tanan?”

²³ Mitubag si Jesus kaniya, “Ang naghigugma kanako magtuman sa akong mga pulong; higugmaon siya sa akong Amahan, ug kami magpuyo kaniya.

²⁴ Apan ang wala naghigugma kanako wala nagtuman sa akong mga pulong. Kining mga pulonga nga inyong nadungog dili gikan kanako, kondili gikan sa Amahan nga nagpadala kanako.

²⁵ “Kining mga butanga gisulti ko nang daan kaninyo samtang kauban pa ninyo ako.

²⁶ Apan kon makagikan na ako, ang Magdadasig nga mao ang Espiritu Santo mao ang ipadala sa Amahan puli kanako. Siya ang magtudlo kaninyo sa tanang mga butang, ug magpahinumdom kaninyo sa tanan nga akong giingon kaninyo.

²⁷ “Ayaw kamo kaguol ug ayaw kamo kahadlok, tungod kay ang kalinaw ibilin ko kaninyo. Ang akong kalinaw mao ang ihatag ko kaninyo. Dili kini sama sa kalinaw nga gihatag sa kalibotan.

²⁸ “Nadungog ninyo ang akong giingon kaninyo nga mogikan ako apan mobalik ra ako kaninyo. Kon gihigugma ninyo ako, unta malipay kamo nga makaadto ako sa Amahan nga mas gamhanan pa kay kanako.

²⁹ Gisulti ko na kining daan kaninyo samtang wala pa mahitabo, aron nga kon mahitabo na molig-on pa gayod ang inyong pagtuo kanako.

³⁰ Dili na ako magdugay sa pagpakigsulti kaninyo, tungod kay taliabot na ang naggahom niini nga kalibotan. § Wala siyay gahom kanako.

³¹ Apan aron masayran sa tibuok kalibotan nga gihigugma ko ang Amahan, gisunod ko ang tanan nga iyang gipabuhat kanako.

“Dali, manglakaw na kita.”

15

Si Jesus ang Tinuod nga Punoan sa Ubas

¹ Nagpadayon si Jesus sa pagsulti, “Ako ang tinuod nga punoan sa ubas, ug ang akong Amahan mao ang tig-atiman.

² Ang akong mga sanga nga dili mamunga putlon niya, ug ang matag sanga nga mamunga, pulongan niya aron mamunga pa gayod ug daghan.

³ Kamo nahinloan na pinaagi sa pulong nga akong giingon kaninyo.

⁴ Pabilin kamo kanako, ug magpabilin usab ako kaninyo. Ingon nga ang sanga dili makapamunga kon dili magpabilin sa punoan, kamo dili usab makapamunga* kon mobulag kamo kanako.

⁵ “Ako mao ang punoan sa ubas, ug kamo ang akong mga sanga. Ang tawo nga nagpabilin kanako ug ako diha kaniya, maoy mamungag daghan, kay kon wala ako kaninyo wala gayod kamoy mahimo.

⁶ Ang tawo nga mobulag kanako ibalibag, sama sa mga sanga nga ibalibag ug unya malaya, dayon

---

§ **14:30** Tan-awa ang footnote sa Juan 12:31. * **15:4** *maka-pamunga*: ang buot ipasabot, “makabuhat sa maayo nga mga binuhatan”.

tigomon ug ilabay ngadto sa kalayo aron ma-sunog.

⁷ Kon magpabilin kamo kanako ug tipigan ninyo sa inyong mga kasing-kasing ang akong mga pu-long, makapangayo kamo kanako bisan unsa nga inyong gusto, ug madawat ninyo kini.

⁸ Kon padayon kamo nga mamungag daghan, dayegon sa mga tawo ang akong Amahan, ug pinaagi niini masayran nga kamo akong mga tinun-an.

⁹ “Kon unsa ang paghigugma sa Amahan kanako mao usab ang akong paghigugma kaninyo. Pabilin kamo sa akong gugma.

¹⁰ Ug magpabilin kamo sa akong gugma, kon tumanon ninyo ang akong mga sugo; sama nga ako nagtuman sa mga sugo sa akong Amahan, busa nagpadayon usab ang iyang paghigugma kanako.

¹¹ “Gisulti ko kini kaninyo aron malipay usab kamo sama kanako, ug mahimong hingpit gayod ang inyong kalipay.

¹² Mao kini ang akong sugo: paghigugmaay kamo sama sa akong paghigugma kaninyo.

¹³ Kon adunay tawo nga magpakamatay alang sa iyang mga higala, kana nga paghigugma dili na gayod malabwan.

¹⁴ Mga higala ko kamo kon tumanon ninyo ang akong mga sugo.

¹⁵ Dili ko kamo tawgon nga mga sulugoon, kay ang sulugoon wala masayod kon unsa ang gibuhat sa iyang agalon. Tawgon ko na kamo karon nga akong mga higala, kay kon unsa ang akong nadun-gog gikan sa akong Amahan mao usab ang akong gisulti kaninyo.

¹⁶ Dili kamo ang nagpili kanako kondili ako ang nagpili kaninyo. Gipili ko kamo aron manglakaw ug mamunga sa mga bunga nga molungtad; aron nga bisan unsa ang inyong pangayoon sa Amahan pinaagi sa akong ngalan ihatag niya kaninyo.

¹⁷ Busa mao kini ang akong sugo kaninyo: paghigugmaay kamo.”

Gikasilagan sa Kalibotan ang mga Disipulo

¹⁸ Miingon pa gayod si Jesus, “Kon gikasilagan kamo sa mga tawo sa kalibotan, ayaw kamo katingala tungod kay nahibalo kamo nga ako mao ang una nilang gikasilagan.

¹⁹ Kon sama kamo sa mga tawo sa kalibotan, higugmaon nila kamo. Apan gikasilagan nila kamo tungod kay dili nila kamo kauban, kondili gipili ko kamo gikan kanila.

²⁰ Hinumdomi ninyo ang akong gisulti kaninyo nga walay sulugoon nga labaw sa iyang agalon.† Busa kon gilutos nila ako, lutoson usab nila kamo. (Ug kon tumanon nila ang akong pulong, tumanon usab nila ang inyong pulong.)

²¹ Kining tanan buhaton nila kaninyo tungod kay nagtuo kamo kanako, ug wala sila makaila sa nagpadala kanako.

²² Kon wala ako moanhi dinhi sa kalibotan ug magtudlo kanila, wala unta silay tulubagon, apan karon dili na gayod sila makapangulipas sa ilang mga sala.

²³ Ang nasilag kanako, nasilag usab sa akong Amahan.

---

† 15:20 Juan 13:16

²⁴ Kon wala ako maghimo ug mga milagro sa ilang taliwala, nga walay laing makahimo, wala unta silay tulubagon. Apan bisan nakita na gayod nila ang akong mga gihimo, nasilag pa gihapon sila kanako ug sa akong Amahan.

²⁵ Sa ilang gibuhat natuman ang nasulat sa ilang Kasugoan nga nag-ingon, ‘Gikasilagan nila ako sa walay igong hinungdan.’”[‡]

²⁶ Miingon dayon si Jesus kanila, “Ipadala ko kaninyo ang Espiritu nga gikan sa Amahan. Siya mao ang Magdadasig ug siya usab ang magtutudlo sa kamatuoran. Ug kon moabot na siya, magpamatuod siya mahitungod kanako.

²⁷ Ug kamo kinahanglan magpamatuod usab mahitungod kanako tungod kay kauban ko na kamo sukad pa kaniadto.[§]

16

¹ “Gisulti ko nang daan kaninyo kining mga butanga aron nga bisan unsa pa ang mahitabo sa kaulahian dili mawala ang inyong pagtuo kanako.

² Papahawaon nila kamo sa ilang mga sinagoga, ug moabot ang panahon nga si bisan kinsa nga mopatay kaninyo maghuna-huna nga nakaalagad siya sa Dios.

³ Buhaton nila kini kaninyo tungod kay wala sila makaila sa Amahan o kanako.

⁴ Apan gisulti ko kini kaninyo aron nga kon moabot na ang panahon nga buhaton nila kini

---

[‡] 15:25 Sal. 35:19; 69:4   [§] 15:27 *sukad pa kaniadto*: siguro ang buot ipasabot, “Sukad pa sa pagsugod sa akong pagpanudlo.”

kaninyo, mahinumdoman ninyo nga gipasidan-an ko na kamong daan.

Ang Buhat sa Espiritu Santo

“Kining mga butanga wala ko isulti kaninyo kaniadto kay kauban pa ninyo ako.

⁵ Apan karon mobalik na ako sa nagpadala kanako, ug wala gayoy nangutana bisan usa kaninyo kon asa ako moadto.

⁶ Karon nga gisultihan ko na kamo, naguol gayod kamo.

⁷ Apan sa pagkatinuod, mas makaayo alang kaninyo nga mobiya ako dinhi, kay kon dili ako mobiya, ang Magdadasig dili moabot kaninyo. Apan kon mobiya ako, ipadala ko siya kaninyo.

⁸ Ug kon moabot na siya dinhi sa kalibotan, pailhon niya ang mga tawo nga sila mga makasasala, nga ako matarong ug nga ang Dios maghukom kanila.

⁹ Pailhon niya ang mga tawo nga sila mga makasasala, tungod kay wala sila motuo kanako.

¹⁰ Pailhon niya sila nga ako matarong tungod kay moadto ako sa Amahan ug dili na kamo makakita kanako.

¹¹ Ug pailhon usab niya sila nga ang Dios maghukom kanila, kay nahukman na ang nagga-hom niini nga kalibotan.*

¹² “Daghan pa unta ang akong isulti kaninyo, apan dili pa kamo makasabot niini karon.

¹³ Apan kon moabot na ang Espiritu sa Dios nga mao ang magtutudlo sa kamatuoran, tudloan niya kamo sa tanan nga kamatuoran. Ang iyang

---

* **16:11** Tan-awa ang footnote sa Juan 12:31.

itudlo kaninyo dili gikan kaniya, kondili isulti lamang niya ang iyang nadungog. Isulti usab niya kaninyo kon unsa ang mahitabo sa umaabot.

¹⁴ Pasidunggan niya ako tungod kay ipasabot niya kaninyo ang akong mga gipanudlo ug gipang-buhat.

¹⁵ Kay ang tanan nga akong gipanudlo iya sa Amahan. Mao kana nga nag-ingon ako nga ang akong mga gipanudlo ipasabot niya kaninyo.

Ang Kasubo Pulihan ug Kalipay

¹⁶ “Sa dili madugay dili na ninyo ako makita. Apan sa dili usab madugay makita ra ninyo ako pag-usab.”

¹⁷ Pipila sa iyang mga tinun-an ang nagpangutan-anay, “Unsa ba ang buot niyang ipasabot nga sa dili madugay dili na kita makakita kaniya, ug dili usab madugay makita ra nato siya pag-usab? Ug miingon pa siya nga kini mahitabo tungod kay mobalik na siya sa Amahan.

¹⁸ Unsa ba ang iyang buot ipasabot sa ‘dili madugay’? Dili nato masabtan kon unsa ang iyang buot ipasabot.”

¹⁹ Nahibalo si Jesus nga gusto unta nilang mangutana kaniya, busa miingon siya kanila, “Miingon ako nga sa dili madugay dili na ninyo ako makita, apan sa dili usab madugay makita ra ninyo ako pag-usab. Dili ba mao man unta kini ang inyong gusto nga ipangutana kanako?”

²⁰ Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang mga tawo sa kalibotan malipay gayod sa mahitabo kanako, apan kamo maghilak sa

kaguol. Apan ang inyong mga kaguol mawala ug mapulihan sa kalipay.

²¹ Sama sa babayeng nagbati tungod kay man-ganak na siya. Apan kon matawo na gani ang bata, malimot na siya sa kasakit tungod sa iyang kalipay nga natawo na ang iyang anak dinhi sa kalibotan.

²² Kamo sama usab niana. Karon naguol kamo, apan magpakita pa ako pag-usab kaninyo ug labi-han gayod unya ang inyong kalipay. Ug wala gayoy bisan kinsa nga makaagaw niana nga kali-pay.

²³ “Ug kon moabot na gani kana nga adlaw dili na kinahanglan nga mangutana pa kamo ug bisan unsa kanako. Sa pagkatinuod, sultihan ko kamo nga ang Amahan maghatag kaninyo sa bisan unsa nga inyong pangayoon kaniya pinaagi sa akong ngalan.[†]

²⁴ Hangtod karon wala pa kamo makapangayo sa bisan unsa kaniya pinaagi sa akong ngalan. Pangayo kamo aron makadawat kamo, ug aron mahimong hingpit ang inyong kalipay.

Gidaog ni Jesus ang Kalibotan

²⁵ “Gisulti ko kining mga butanga kaninyo pinaagi sa mga samingay. Apan moabot ang panahon nga dili na ako mogamit ug mga samingay, kondili klaro ko nang isulti kaninyo ang mahitungod sa Amahan.

²⁶ Kon moabot na kana nga adlaw, kamo mismo ang mangayo sa Amahan pinaagi sa akong ngalan.

[†] **16:23** *sa akong ngalan*: ang buot ipasabot, “tungod kay kamo anaa kanako”.

Dili na kinahanglan nga ako pa ang mangayo sa Amahan alang kaninyo.

²⁷ Kay ang Amahan mismo naghigugma man kaninyo tungod kay naghigugma kamo kanako, ug nagtuo nga ako gikan sa Dios.

²⁸ Gikan ako sa Amahan ug mianhi ako dinhi sa kalibotan. Apan karon mobiya na ako niining kalibotan ug mobalik sa Amahan.”

²⁹ Miingon dayon ang iyang mga tinun-an, “Karon klaro na ang imong gisulti kay wala ka na mogamit ug mga samingay.

³⁰ Karon sigurado na kami nga nahibalo ka sa tanan, kay bisan wala kami mangutana kanimo nahibalo ka nang daan sa among gihuna-huna. Busa nagtuo kami nga ikaw gikan gayod sa Dios.”

³¹ Misulti si Jesus kanila, “Karon nagtuo na ba kamo kanako?

³² Apan moabot ang panahon ug karon gani miabot na nga kamo magkatibulaag ug mamauli, ug biyaan ninyo ako nga mag-inusara. Apan bisan biyaan ninyo ako aduna gihapon akoy kauban, tungod kay kauban ko ang Amahan.

³³ “Gisulti ko kining mga butanga kaninyo aron aduna kamoy kalinaw tungod sa inyong pagtuo kanako. Paantuson kamo sa mga tawo sa kalibotan, apan ayaw kamo kahadlok tungod kay gidaog ko na ang gahom sa kalibotan.”

17

Nag-ampo si Jesus alang sa Iyang mga Tinun-an

¹ Human kadto isulti ni Jesus, mihangad siya sa langit ug miingon,

“Amahan, miabot na ang panahon. Pasidunggi ang imong Anak aron pasidunggan ka usab sa imong Anak.

² Kay gihatagan mo siyag katungod sa paggahom sa tanang mga tawo, aron mahatagan niya sa kinabuhi nga walay kataposan ang tanan kanila nga imong gihatag kaniya.

³ Mao kini ang kinabuhi nga walay kataposan: nga ang mga tawo mag-ila kanimo nga mao lamang ang tinuod nga Dios ug maila usab nila ako nga si Jesu-Cristo, nga imong gipadala.

⁴ Gipasidunggan ka nako dinhi sa kalibotan tungod kay nahuman ko na ang imong gipabuhat kanako.

⁵ Busa karon Amahan, pasidunggi ako diha sa imong presensya. Ihatag kanako ang dungog nga akoa kaniadto sa diha pa ako uban kanimo, sa wala mo pa mugnaa ang kalibotan.

⁶ “Gipaila ka nako sa mga tawo nga imong gipili dinhi sa kalibotan ug gihatag kanako. Imo sila kaniadto ug gihatag mo sila kanako, ug gituman nila ang imong mga sugo.

⁷ Karon nahibaloan na nila nga ang tanan nga imong gihatag kanako naggikan kanimo.

⁸ Kon unsa ang imong gitudlo kanako mao pud ang akong gitudlo kanila, ug kini gidawat nila. Ug nahibaloan nila nga ako tinuod gayod nga naggikan kanimo. Ug nagtuo sila nga ikaw ang nagpadala kanako.

⁹ “Nag-ampo ako alang kanila. Kini nga pag-ampo dili alang sa mga tawo sa kalibotan, kondili alang sa mga tawo nga imong gihatag kanako, tungod kay sila imo man.

¹⁰ Ang tanan nga akoa, imo, ug ang tanan nga imo, akoa pud. Ug gipasidunggan nila ako.

¹¹ Karon mobalik na ako diha kanimo ug dili na ako magpuyo niini nga kalibotan. Apan sila magpabilin pa dinhi. O balaan nga Amahan, pinaagi sa imong gahom nga imong gihatag kanako bantayi kini nga mga tawo aron silang tanan mahiusa sama nga ikaw ug ako usa lang.

¹² Sa akong pagpakig-uban kanila gibantayan ko sila pinaagi sa imong gahom nga gihatag mo kanako. Gibantayan ko sila, ug wala gayoy nawala kanila, gawas lang sa tawo nga gitakda na nga malaglag, aron matuman ang Kasulatan.

¹³ “Karon mobalik na ako diha kanimo. Kining mga butanga gisulti ko nang daan kanila samtang ania pa ako sa kalibotan aron malipay gayod sila sama kanako.

¹⁴ Gitudlo ko kanila ang imong gipatudlo kanako. Gikasilagan sila sa mga tawo sa kalibotan, kay dili na sila iya sa kalibotan, sama pud kanako nga dili iya sa kalibotan.

¹⁵ Dili ako mag-ampo nga kuhaon mo na sila dinhi sa kalibotan, kondili panalipdan mo sila batok kang Satanas.

¹⁶ Dili sila iya sa kalibotan, ingon nga ako dili usab iya sa kalibotan.

¹⁷ Ilain sila aron mahimong imo pinaagi sa kamatuoran; ang imong pulong mao ang kamatuoran.

¹⁸ Ingon nga ako gipadala mo dinhi sa kalibotan, gipadala ko usab sila sa kalibotan.

¹⁹ Tungod kanila gihalad ko kanimo ang akong kaugalingon, aron mahimong imo usab sila

pinaagi sa kamatuoran.

²⁰ “Ang akong ginaampo dili lang alang kanila, apan alang usab niadtong mga motuo kanako pinaagi sa ilang mga pagtudlo.

²¹ Nag-ampo ako kanimo nga silang tanan mahiusa, sama nga ikaw ug ako usa lang. Ug ingon nga ikaw, Amahan, ania kanako ug ako anaa kanimo, hinaut nga ania usab sila kanato, aron nga ang mga tawo sa kalibotan motuo nga ikaw ang nagpadala kanako.

²² Gihatagan ko silag kadungganan nga sama pud sa gihatag mo kanako, aron mahiusa sila sama pud kanato nga usa lang.

²³ Ako anaa kanila ug ikaw ania kanako, aron nga mahiusa gayod sila, ug sa ingon niini nga pamaagi masayran sa mga tawo sa kalibotan nga ikaw mao ang nagpadala kanako. Ug masayran pud nila nga gimahal mo ang mga tumutuo sama sa imong pagmahal kanako.

²⁴ “Amahan, buot ko nga kining mga tawo nga imong gihatag kanako makauban ko, aron makita usab nila ang akong himaya, ang himaya nga imong gihatag kanako, tungod kay gimahal mo ako bisan sa wala pa mamugna ang kalibotan.

²⁵ “Matarong nga Amahan, ang mga tawo sa kalibotan wala makaila kanimo. Apan ako nakaila kanimo, ug sila nga akong mga kauban nasayod nga ikaw mao ang nagpadala kanako.

²⁶ Gipaila ka nako kanila, ug ipaila ko pa gayod ikaw, aron ang imong paghigugma kanako maanaa kanila, ug ako usab maanaa kanila.”

18

Ang Pagdakop kang Jesus

(Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53)

¹ Pagkahuman ug ampo ni Jesus, milakaw dayon siya kauban sa iyang mga tinun-an ug mitabok sila sa Sapa sa Kidron. Nangadto sila sa lugar nga gitamnan ug mga kahoy nga olibo.

² Si Judas, nga nagluib kaniya, nakatultol niining lugara, kay didto kanunay nagtigom si Jesus ug ang iyang mga tinun-an.

³ Busa miadto didto si Judas dala ang mga sundalo nga Romanhon apil ang mga tigbalantay sa templo nga gisugo sa mga kadagkoan sa mga pari ug sa mga Pariseo. Aduna silay dala nga mga sulo, ug mga parol, ug mga hinagiban.

⁴ Nahibalo si Jesus sa tanan nga mahitabo kaniya, busa gisugat niya sila ug nangutana, “Kinsa ba ang inyong gipangita?”

⁵ Mitubag sila, “Si Jesus nga taga-Nazaret.”

Miingon si Jesus kanila, “Ako mao siya.” (Si Judas, nga nagluib kaniya, didto pud nagtindog kauban sa mga tawo nga nangita kang Jesus.)

⁶ Pag-ingon ni Jesus nga, “Ako mao siya,” misibog sila ug nangatumba sa yuta.

⁷ Gipangutana sila pag-usab ni Jesus kon kinsa gayod ang ilang gipangita.

Miingon sila pag-usab, “Si Jesus nga taga-Nazaret.”

⁸ Miingon si Jesus kanila, “Dili ba giingnan ko na man kamo nga ako si Jesus? Busa kon ako gayod ang inyong gipangita, pasagdi lang ninyo nga mamiya kining akong mga kauban.”

⁹ (Gisulti kini niya aron matuman ang iyang giingon sa Amahan, “Wala gayoy mawala bisan usa sa imong gihatag kanako.”*)

¹⁰ Karon, kini si Simon Pedro adunay dalang espada. Gihulbot niya kini ug gitigbas ang sulugoon sa pangulong pari, ug naputol ang tuong dalunggan niini. Ang ngalan niining sulugoon mao si Malco.

¹¹ Miingon si Jesus kang Pedro, “Ibalik sa sakoban ang imong espada. Naghuna-huna ka ba nga dili ko antuson ang mga ipaantos sa Amahan kanako?”

Gidala si Jesus ngadto kang Anas

¹² Gidakop ug gigapos si Jesus sa mga sundalo nga Romanhon nga gipangulohan sa ilang komander, ug kauban pud sa mga tigbalantay nga Judio.

¹³ Gidala una nila siya ngadto kang Anas nga ugangan ni Caifas. Kini si Caifas mao ang pangulong pari niadtong tuiga.

¹⁴ Siya pud ang miingon sa kauban niya nga mga kadagkoan sa mga Judio nga mas maayo nga usa lang ka tawo ang mamatay alang sa ilang nasod.

Gilimod ni Pedro si Jesus

(Mat. 26:69-70; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)

¹⁵ Si Simon Pedro ug ang usa pa ka tinun-an misunod kang Jesus. Kini nga tinun-an nailhan sa pangulong pari, busa nakasulod siya sa tugkaran niini uban ni Jesus.

¹⁶ Apan si Pedro nahibilin didto sa gawas duol sa pultahan. Unya, kadtong tinun-an nga nailhan sa pangulong pari mibalik paggawas ug nakigsulti

---

* **18:9** Juan 6:39

sa babaye nga nagbantay didto sa pultahan, ug gipasulod niini si Pedro.

¹⁷ Miingon ang babaye kang Pedro, “Dili ba usa man usab ikaw sa mga tinun-an nianang tawhana?”

Mitubag si Pedro, “Dili uy!”

¹⁸ Tugnaw kadto nga gabii, busa naghaling ang mga sulugoon ug ang mga tigbantay, ug nagtingdog sila sa palibot sa kalayo aron mainit-initan. Nagtingdog pud si Pedro didto ug nagpainit-init.

Gisukit-sukit si Jesus sa Pangulong Pari

(Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71)

¹⁹ Unya, gipangutana si Jesus sa pangulong pari mahitungod sa iyang mga tinun-an ug sa iyang mga gipanudlo.

²⁰ Mitubag si Jesus, “Dili tago ang akong pagpanudlo sa mga tawo. Kay ako nagtudlo diha gayod sa mga sinagoga ug sa templo diin nagtigom ang tanang mga Judio. Wala akoy gitudlo sa tago.

²¹ Nganong ako man ang inyong pangutan-on? Pangutan-a ninyo ang mga tawo nga nakadungog kanako, kay nahibalo sila kon unsa ang akong gipanudlo kanila.”

²² Gisagpa siya sa usa sa mga tigbalantay nga nagtingdog duol kaniya ug giingnan, “Ingon ba niana ang pagtubag mo sa pangulong pari?”

²³ Mitubag si Jesus kaniya, “Kon aduna akoy daotan nga gisulti, pamatud-i kini. Apan kon husto ang akong gitubag, nganong gisagpa mo man ako?”

²⁴ Unya, si Jesus nga ginapos pa gipadala dayon ni Anas kang Caifas nga mao ang pangulong pari niadtong higayona.

Gilimod Pag-usab ni Pedro si Jesus

(Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62)

²⁵ Samtang nagtindog pa si Pedro nga nagpainit-init duol sa kalayo, gipangutana siya sa mga tawo, “Dili ba usa man pud ikaw sa mga tinun-an nianang tawhana?”

Milimod na usab si Pedro ug miingon, “Dili uy!”

²⁶ Unya, ang usa didto sa mga sulugoon sa pangulong pari paryente sa tawo kansang dalunggan gitigbas ni Pedro. Miingon siya, “Dili ba ikaw man kadtong nakita ko nga kauban nianang tawhana didto sa lugar nga gitamnan sa mga kahoy nga olibo?”

²⁷ Apan milimod na usab si Pedro. Ug unya mituktugaok dayon ang manok.

Gidala si Jesus kang Pilato

²⁸ Gikan kang Caifas gidala nila si Jesus didto sa palasyo sa gobernador. Sayo kadto sa buntag. Wala mosulod ang mga Judio sa palasyo tungod kay sumala sa ilang mga tulomanon, nga kon mosulod sila sa balay sa dili Judio, dili na sila tugotan nga mokaon sa panihapon nga alang sa Pista sa Paglabay sa Anghel.

²⁹ Busa si Pilato mao ang migawas didto kanila ug nangutana kon unsa ang ilang sumbong batok kang Jesus.

³⁰ Mitubag sila, “Kon wala siyay nahimong daotan wala unta namo siya dad-a dinhi kanimo.”

³¹ Miingon si Pilato kanila, “Dad-a ninyo siya ug kamo ang mohukom kaniya sumala sa inyong kasugoan.”

Mitubag ang mga Judio, “Apan wala kami tugoti nga maghukom ug kamatayon sa tawo.”

³² (Nahitabo kini aron matuman ang giingon ni Jesus kon unsa ang matang sa kamatayon nga iyang agian.)

³³ Busa misulod pagbalik si Pilato ug gitawag si Jesus ug gipangutana, “Ikaw ba ang hari sa mga Judio?”

³⁴ Mitubag si Jesus, “Imo ba gayod kana nga pangutana, o gisultihan ka lang sa uban mahitungod kanako?”

³⁵ Miingon si Pilato, “Unsay tan-aw mo kanako, Judio? Ang imong mga katagilungsod ug ang mga kadagkoan sa mga pari mao ang nagdala kanimo dinhi kanako. Unsa ba gayod ang nabuhat mo?”

³⁶ Gitubag siya ni Jesus, “Ang akong gingharian wala dinhi niining kalibotan. Kon ang akong gingharian dinhi pa sa kalibotan, nakig-gira unta ang akong mga tinun-an aron dili ako madakop sa mga kadagkoan sa mga Judio. Apan sa pagkatinuod, ang akong gingharian wala dinhi niining kalibotan.”

³⁷ Busa miingon si Pilato kaniya, “Kon mao, hari ka diay!”

Gitubag siya ni Jesus, “Husto ang imong giingon nga ako hari. Ug ang hinungdan nga mianhi ako dinhi sa kalibotan ug nagpakatawo, aron nga pamatud-an ko sa mga tawo ang kamatuoran. Ug ang tanan nga gustong masayod sa kamatuoran naminaw kanako.”

³⁸ Nangutana dayon si Pilato, “Unsa ba ang kamatuoran?”

Gihukman si Jesus nga Patyon

(Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luc. 23:13-25)

Pagkahuman ug sulti niadto ni Pilato, migawas siya pag-usab didto sa mga Judio ug miingon kanila, “Wala akoy nakita nga sala niining tawhana.

³⁹ Dili ba nabatasan man ninyo nga sa matag Pista sa Paglabay sa Anghel nanghangyo kamo kanako ug usa ka piniriso nga akong buhian? Busa gusto ba ninyo nga buhian ko ang Hari sa mga Judio?”

⁴⁰ Naninggit ang mga tawo, “Dili siya, kondili si Barabas!” (Kini si Barabas usa ka tulisan.)[†]

19

¹ Busa gipakuha ni Pilato si Jesus ug gipalatos niya siya.

² Pagkahuman nagbuhat ang mga sundalo ug korona nga tunokon, ug gibutang nila kini sa ulo ni Jesus. Gisul-oban pud nila siya ug kapa nga pulahon,

³ ug nagtagsa-tagsa silag duol kaniya nga nag-ingon, “Malungtarong kinabuhi alang sa Mahal nga Hari sa mga Judio,” dayon ug sagpa.

⁴ Migawas pag-usab si Pilato didto sa mga tawo ug miingon, “Tan-awa, pagawason ko siya pag-usab dinhi kaninyo. Buot kong masayran ninyo nga wala gayod akoy nakita nga sala kaniya.”

⁵ Busa migawas si Jesus nga aduna nay korona nga tunokon ug nagkapa ug pulahon. Miingon dayon si Pilato kanila, “Tan-awa ninyo siya!”

[†] **18:40** tulisan: o/ug rebelde sa gobyerno.

⁶ Pagkakita kaniya sa kadagkoan sa mga pari ug sa mga tigbalantay, naninggit sila, “Ilansang siya sa krus! Ilansang siya sa krus!”

Miingon si Pilato kanila, “Bahala na kamo, kuhaa ninyo siya ug kamoy lansang kaniya sa krus, kay alang kanako wala gayod akoy nakitang sala kaniya.”

⁷ Mitubag ang mga kadagkoan sa mga Judio, “Aduna kami kasugoan, ug sumala sa among kasugoan, kini nga tawo angayan nga patyon, kay nag-ingon siya nga Anak kuno siya sa Dios.”

⁸ Pagkadungog niadto ni Pilato, misamot ang iyang kahadlok.

⁹ Busa gidala niya pag-usab si Jesus sa sulod sa palasyo ug gipangutana kon taga-asa gayod siya. Apan wala motubag si Jesus.

¹⁰ Busa miingon si Pilato kaniya, “Nganong dili ka man motubag kanako? Wala ka ba masayod nga aduna akoy gahom nga buhian ka o ipalansang sa krus?”

¹¹ Gitubag siya ni Jesus, “Mahimo mo lang kana kanako tungod kay gihatag sa Dios kanimo kana nga gahom. Busa mas dako ug sala ang tawo nga nagtugyan kanako diha kanimo.”

¹² Pagkadungog niadto ni Pilato nangita pa gayod siyag pamaagi nga buhian si Jesus. Apan naninggit ang mga kadagkoan sa mga Judio, “Kon buhian mo siya, dili ikaw higala sa Emperador. Kay si bisan kinsa nga magpakahari kaaway sa Emperador.”

¹³ Pagkadungog niadto ni Pilato, gidala niya si Jesus sa gawas ug milingkod siya sa lingkoranan diin siya maghukom, didto sa gitawag nga, Ang

Plataporma nga Bato (nga kon sa Hebreo nga pinulongan gitawag nga Gabbata).

¹⁴ Mga alas dose gayod kadto sa udto ug disperas sa Pagsaulog sa Paglabay sa Anghel.

Miingon si Pilato sa mga Judio, “Ania na ang inyong hari.”

¹⁵ Naninggit dayon sila, “Patya siya! Patya siya! Ilansang siya sa krus!”

Busa nangutana si Pilato kanila, “Gusto ba ninyo nga ipalansang ko sa krus ang inyong hari?”

Mitubag ang mga kadagkoan sa mga pari, “Wala na kami lain pa nga hari kondili ang Emperador lang!”

¹⁶ Busa gitugyan ni Pilato si Jesus kanila aron ilansang sa krus.

Gilansang si Jesus sa Krus

(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43)

Busa gidala si Jesus sa mga sundalo

¹⁷ ug migawas sila sa siyudad. Gipapas-an nila kang Jesus ang iyang krus paingon sa lugar nga gitawag Lugar sa Bagol-bagol (kon sa Hebreo nga pinulongan gitawag nga Golgota).

¹⁸ Didto ila siyang gilansang sa krus. Adunay duha usab ka tawo nga ilang gilansang dungan kang Jesus, ang usa diha sa iyang wala ug ang usa diha sa iyang tuo.

¹⁹ Nagpasulat si Pilato ug usa ka karatula ug gipabutang niya kini sa krus ni Jesus. Mao kini ang gisulat:

SI JESUS NGA TAGA-NAZARET,
ANG HARI SA MGA JUDIO.

²⁰ Gisulat kini sa mga pinulongan nga Hebreo, Latin ug Griego. Ug daghang mga Judio ang nakabasa niini, tungod kay ang lugar diin gilansang si Jesus duol lang sa siyudad.

²¹ Miingon ang mga kadagkoan sa mga pari sa mga Judio kang Pilato, “Unta dili ‘Ang Hari sa mga Judio’ ang imong gipasulat, kondili, ‘Kini nga tawo nag-ingon nga siya kuno mao ang Hari sa mga Judio.’”

²² Mitubag si Pilato, “Kon unsa ang akong gipasulat dili na ninyo usbon.”

²³ Sa dihang nalansang na sa mga sundalo si Jesus sa krus, gikuha nila ang iyang bisti ug gibahin kaupat, matag sundalo adunay usa ka bahin. Gikuha pud nila ang iyang pang-ilalom nga bisti nga tibuok ug walay tinahian.

²⁴ Nag-ingnanay ang mga sundalo sa usag usa, “Dili lang nato kini bahin-bahinon, kondili ripahan nato kon kinsa ang makaangkon niini.”

Kini nahitabo aron matuman ang giingon sa Kasulatan:

“Gibahin-bahin nila ang akong bisti ug giripahan nila ang akong pang-ilalom nga bisti.”*

Ug mao gayod kini ang gihimo sa mga sundalo.

²⁵ Didto duol sa krus ni Jesus nagtindog ang iyang inahan, ang igsoon sa iyang inahan, si Maria nga asawa ni Cleopas, ug si Maria nga taga-Magdala.

²⁶ Pagkakita ni Jesus sa iyang inahan ug sa iyang pinanggang tinun-an nga nagtindog didto, miingon siya sa iyang inahan, “Ania ang imong anak.”

---

* **19:24** Sal. 22:18

²⁷ Miingon pud siya sa iyang tinun-an, “Ania ang imong inahan.” Ug sukad niadto, ang inahan ni Jesus didto na nagpuyo sa balay niadtong tinun-an.

Ang Pagkamatay ni Jesus

(Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49)

²⁸ Nahibalo si Jesus nga human na ang tanan, ug aron matuman ang Kasulatan miingon siya, “Giuhaw ako.”

²⁹ Adunay usa didto ka sudlanan nga puno sa aslom nga bino. Busa gitulos sa mga sundalo ang espongha sa bino ug gitaod dayon nila kini sa tumoy sa sanga sa isopo nga tanom ug gipaduol sa baba ni Jesus.

³⁰ Sa dihang natilawan na kini ni Jesus, miingon siya, “Nahuman na!” Unya midungo siya ug nabugto ang iyang gininhawa.

Gidunggab ang Kilid ni Jesus

³¹ Bisperas kadto sa pista. Ug dili gusto sa mga Judio nga ang mga patayng lawas sa mga tawo nga gilansang sa krus magpabilin didto sa krus tungod kay ang sunod nga adlaw, Adlaw nga Igpapahulay. Ug importante gayod kini nga adlaw alang sa mga Judio, kay natunong sa pista. Busa gihangyo nila kang Pilato nga kon mahimo pamalion ang mga batiis sa mga tawo nga gilansang sa krus aron dali silang mangamatay, ug aron makuha dayon ang ilang mga patayng lawas.

³² Busa miadto didto ang mga sundalo ug gipamali nila ang mga batiis sa duha ka tawo nga gilansang uban ni Jesus.

³³ Apan pag-abot nila kang Jesus, nakita nila nga patay na siya, busa wala na lang nila balia ang iyang mga batiis.

³⁴ Apan ang gihimo sa usa sa mga sundalo, giduslak niya ang kilid ni Jesus sa bangkaw ug diha-diha miagas ang dugo ug tubig.

³⁵ Tinuod kini nga mga panghitabo tungod kay nakita ko gayod. Busa nahibalo ako nga kining akong gisulat tinuod, ug gisulat ko kini aron motuo pud kamo.

³⁶ Kini nahitabo aron matuman ang nasulat sa Kasulatan nga nag-ingon, “Wala gayoy bisan usa ka bukog nga mabali kaniya.”†

³⁷ Ug aduna pa gayoy nasulat sa Kasulatan nga nag-ingon, “Tan-awon nila ang tawo nga ilang gidunggab.”‡

Ang Paglubong kang Jesus

(Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56)

³⁸ Human niadto, miadto si Jose nga taga-Arimatea kang Pilato ug nananghid nga kon mahimo tugotan siya nga kuhaon ang patayng lawas ni Jesus didto sa krus. (Kini si Jose usa sa mga tinun-an ni Jesus, apan sa tago lang kay nahadlok siya sa mga kadagkoan sa mga Judio.) Gitugotan siya ni Pilato, busa gikuha niya ang patayng lawas ni Jesus.

³⁹ Miuban pud kaniya si Nicodemo. (Kini si Nicodemo mao kadtong miadto kang Jesus usa niana ka gabii.) Aduna siyay dalang pahumot nga sinagol nga mira ug aloe nga mga 35 ka kilo.

---

† **19:36** Exo. 12:46; Num. 9:12; Sal. 34:20   ‡ **19:37** Zac. 12:10

⁴⁰ Gikuha nila ang patayng lawas ni Jesus ug ila kining giputos ug mga panapton nga puti nga gibutangag pahumot. Kay mao kini ang nabatasan sa mga Judio kon maglubong ug patay.

⁴¹ Didto sa gilansangan kang Jesus, adunay usa ka lugar nga gitamnan ug mga kahoy nga olibo, ug didto adunay usa ka bag-o nga lubnganan nga wala pa gayod malubngi.

⁴² Ug tungod kay disperas na sa pista sa mga Judio, ug tungod kay duol ra man kadto nga lubnganan, didto na lang nila gilubong si Jesus.

20

Ang Pagkabanhaw ni Jesus

(Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12)

¹ Sayo sa adlawng Domingo, ngitngit pa, miadto si Maria nga taga-Magdala didto sa lubnganan. Pag-abot niya didto, nakita niya nga ang gisampong nga bato wala na didto sa baba sa lubnganan.

² Busa midagan siya paingon kang Simon Pedro ug sa tinun-an nga gimahal ni Jesus. Pag-abot niya didto kanila miingon siya, “Gikuha nila sa lubnganan ang Ginoo, ug wala kami masayod kon asa nila siya gibutang!”

³ Busa miadto si Pedro ug kadtong tinun-an didto sa lubnganan.

⁴ Nanagan silang duha, apan mas kusog modagan ang usa kay kang Pedro. Busa una siya nga nakaabot sa lubnganan.

⁵ Pag-abot niya didto miduko siya ug milili, ug nakita niya ang mga panaptong puti, apan wala siya mosulod.

⁶ Pagkataud-taod miabot usab si Simon Pedro, ug milahos siyag sulod sa lubnganan. Nakita niya ang mga panapton

⁷ ug ang panyo nga giputos sa ulo ni Jesus. Napilo na ang panyo sa usa ka lugar nga nalain sa mga panapton.

⁸⁻⁹ Misulod pud dayon ang tinun-an nga unang miabot, ug nakita usab niya ang mga butang sa sulod. Bisan wala pa sila makasabot sa giingon sa Kasulatan nga kinahanglan mabanhaw si Jesus, nagtuo siya nga nabanhaw si Jesus.

¹⁰ Ug mipauli dayon ang duha ka tinun-an.

Nagpakita si Jesus kang Maria nga taga-Magdala

(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

¹¹ Si Maria nagtindog pa didto sa gawas sa lubnganan nga gahilak. Samtang naghilak siya, miduko siya ug milili sa sulod sa lubnganan.

¹² Nakita niya nga adunay duha ka anghel didto sa sulod nga nagbisti ug puti. Didto sila nanglingkod sa gibutangan sa patayng lawas ni Jesus. Ang usa dapit sa may ulohan ug ang usa dapit sa may tiilan.

¹³ Gipangutana sa mga anghel si Maria, “Nganong gahilak ka?”

Mitubag si Maria, “Tungod kay adunay nagkuha sa patayng lawas sa akong Ginoo ug wala ako masayod kon asa nila gibutang!”

14 Pagkahuman niyag sulti niadto, miliso dayon siya ug nakita niya si Jesus nga nagtindog, apan wala niya mailhi nga si Jesus diay kadto.

15 Nangutana si Jesus kaniya, “Nganong gahilak ka? Kinsa ba ang imong gipangita?”

Abi ni Maria nga ang tig-atiman kadto sa mga tanom didto. Busa miingon siya, “Kon ikaw ang nagkuha kaniya, sultihi ako kon asa mo siya gibutang, kay kuhaon ko siya.”

16 Miingon si Jesus kaniya, “Maria!”

Miatubang si Maria kang Jesus, ug miingon sa Hebreo nga pinulongan, “*Rabboni!*” (nga ang buot ipasabot, “Magtutudlo”).

17 Miingon si Jesus kaniya, “Ayaw pagkupot kanako, kay wala pa ako makakayab ngadto sa Amahan. Adtoi hinuon ang akong mga igsoon ug sultihi sila nga mokayab na ako ngadto sa akong Amahan ug Amahan pud ninyo, sa akong Dios ug Dios pud ninyo.”

18 Busa miadto si Maria nga taga-Magdala sa mga tinun-an ni Jesus ug gisultihan niya sila nga nakita niya ang Ginoo, ug gisulti niya kanila ang gitugon ni Jesus.

*Nagpakita si Jesus sa Iyang mga Tinun-an
(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-44)*

19 Sa dihang kilom-kilom na niadtong Domingoha, nagtigom sa usa ka balay ang mga tinun-an. Ug tungod sa ilang kahadlok sa kadagkoan sa mga Judio, gitrankahan nila ang mga pultahan sa balay nga ilang tigomanan. Miabot si Jesus ug mitindog didto sa ilang taliwala. Miingon siya, “Ang kalinaw maanaa kaninyo.”

²⁰ Pagkahuman niyag sulti niini, iyang gipakita kanila ang mga samad sa iyang mga kamot ug kilid. Ug nalipay gayod ang mga tinun-an sa dihang nakita nila ang Ginoo.

²¹ Ug miingon pag-usab si Jesus kanila, “Ang kalinaw maanaa kaninyo. Ingon nga ang Amahan nagpadala kanako, ako magpadala usab kaninyo.”

²² Gihuypan dayon niya sila ug miingon, “Dawata ninyo ang Espiritu Santo.

²³ Kon pasayloon ninyo si bisan kinsa sa ilang mga sala, gipasaylo na sila sa Dios. Apan kon dili ninyo pasayloon, wala sila pasayloa sa Dios.”

Nagduha-duha si Tomas

²⁴ Si Tomas (nga gitawag nga Kaluha), nga usa pud sa dose ka mga tinun-an, wala didto sa pag-abot ni Jesus.

²⁵ Busa gisultihan siya sa iyang kauban nga mga tinun-an nga nakita nila ang Ginoo. Apan miingon si Tomas kanila, “Gawas kon makita ko ang agi sa lansang sa iyang mga kamot, ug masulod ko ang akong tudlo sa iyang mga samad, ug masulod ko ang akong kamot sa samad sa iyang kilid, dili gayod ako motuo.”

²⁶ Paglabay sa usa ka semana, nagtigom pag-usab ang mga tinun-an ni Jesus sa balay nga ilang tigomanan, ug kauban na nila si Tomas. Gitrangkahan nila ang mga pultahan sa balay, apan misulod na usab si Jesus ug mitindog didto sa ilang taliwala. Miingon siya kanila, “Ang kalinaw maanaa kaninyo.”

²⁷ Dayon miingon siya kang Tomas, “Tomas, dali, tan-awa ang akong mga kamot. Hikapa usab ang samad sa akong kilid. Ayaw na pagduha-duha, tuo na hinuon.”

²⁸ Miingon si Tomas kang Jesus, “Ginoo ko ug Dios ko!”

²⁹ Miingon dayon si Jesus kaniya, “Motuo ka na ba karon kay nakita mo na ako? Bulahan ang mga tawo nga nagtuo kanako bisan wala nila ako makita.”

Ang Katuyoan Niini nga Libro

³⁰ Daghan pa gayod nga mga milagro ang gipangbuhat ni Jesus nga nasaksihan mismo sa iyang mga tinun-an nga wala masulat niining libroha.

³¹ Apan ang mga nasulat dinhi gisulat aron motuo kamo nga si Jesus mao ang Mesiyas, ang Anak sa Dios. Ug kon motuo kamo kaniya makabaton kamo ug kinabuhi.

21

Nagpakita si Jesus sa Pito ka mga Tinun-an

¹ Paglabay sa pipila ka adlaw, nagpakita pag-usab si Jesus sa iyang mga tinun-an didto sa daplin sa Linaw sa Tiberias. Mao kini ang nahitabo:

² Nagpundok sila si Simon Pedro, si Tomas (nga gitawag nga Kaluha), si Natanael nga taga-Cana nga sakop sa Galilea, ang mga anak ni Zebedeo, ug aduna pa gayoy duha ka tinun-an ni Jesus.

³ Unya, miingon si Simon Pedro sa iyang mga kauban, “Mangisda ako.” Miingon pud sila, “Mouban kami kanimo.” Busa misakay sila sa

sakayan ug nagpalawod. Apan niadto nga gabii wala gayod silay nakuha.

⁴ Sa dihang mosidlak na ang adlaw, aduna silay nakita nga nagtindog didto sa baybayon. Apan wala sila masayod nga si Jesus kadto.

⁵ Miingon si Jesus kanila, “Mga higala, nakakuha ba kamo?”

Mitubag sila, “Wala gayod.”

⁶ Miingon siya kanila, “Itaktak ninyo ang inyong pukot sa tuo nga dapit sa sakayan, ug aduna kamoy makuha.” Busa gitaktak nila sa tuo nga dapit ang ilang pukot. Pagbira nila dili na nila kini madaog tungod sa kadaghan sa isda nga ilang nakuha.

⁷ Unya miingon kang Pedro ang tinun-an nga gimahal ni Jesus, “Ang Ginoo diay kadto!” Pagkadungog niini ni Pedro, gisul-ob niya pagbalik ang iyang bisti nga iyang gihubo ug milukso sa tubig ug milangoy paingon kang Jesus.

⁸ Ang uban nga mga tinun-an nga didto sa sakayan nagpabaybay nga gabira sa pukot nga puno sa mga isda, kay ang ilang gilay-on gikan sa baybayon mga 50 na man lang ka dupa.

⁹ Sa nakakaw-as na sila, aduna silay nakita nga tinapok nga бага nga adunay gisugba nga isda ug aduna py pan.

¹⁰ Miingon dayon si Jesus kanila, “Pagdala kamo dinhi ug pipila ka isda nga inyong nakuha.”

¹¹ Busa misaka si Simon Pedro sa sakayan ug gibira niya pabaybay ang pukot nga puno sa dagkong mga isda nga 153 kabuok. Apan bisan pa sa kadaghan sa ilang nakuha, wala gayod magisi ang pukot.

¹² Miingon si Jesus kanila, “Dali kamo ngari aron mamahaw.” Wala gayoy bisan usa sa iyang mga tinun-an nga nangisog sa pagpangutana kon kinsa gayod siya, kay nahibalo sila nga siya mao ang Ginoo.

¹³ Gikuha dayon ni Jesus ang pan ug gipanghatag kanila. Mao pud ang iyang gihimo sa isda.

¹⁴ Ikatulo na kini ka higayon nga nagpakita si Jesus sa iyang mga tinun-an sukad sa iyang pagk-abanhaw.

Si Jesus ug si Pedro

¹⁵ Pagkahuman nilag pamahaw, miingon si Jesus kang Simon Pedro, “Simon nga anak ni Juan, gihigugma mo ba ako labaw pa niining imong mga kauban?”

Mitubag si Pedro, “Oo, Ginoo, nahibalo ka nga gihigugma ka nako.”

Miingon si Jesus kaniya, “Atimana ang akong mga karnero.”

¹⁶ Miingon pag-usab si Jesus kaniya, “Simon nga anak ni Juan, gihigugma mo ba ako?”

Mitubag siya pag-usab, “Oo, Ginoo, nahibalo ka nga gihigugma ka nako.”

Miingon si Jesus kaniya, “Atimana ang akong mga karnero.”

¹⁷ Sa ikatulong higayon miingon pag-usab si Jesus, “Simon nga anak ni Juan, gihigugma mo ba ako?”

Nahiubos si Pedro tungod kay katulo na siya pangutan-a ni Jesus kon gihigugma ba niya siya. Busa miingon si Pedro kaniya, “Ginoo, nahibalo ka sa tanan, ug nahibalo ka nga gihigugma ka nako.”

Miingon si Jesus kaniya, “Atimana ang akong mga karnero.

¹⁸ Sa pagkatinuod, sa batan-on ka pa, ikaw mismo ang nagbakos sa imong kaugalingon ug nakaadto ka bisan asa nga imong gusto. Apan kon tigulang ka na gani, padupahon ka lang ug lain nay mosuot kanimo ug bakos, ug dad-on ka sa lugar nga dili mo gustong adtoan.”

¹⁹ (Gisulti kini ni Jesus aron ipahibalo kanila kon unsang matanga sa kamatayon ang maagian ni Pedro, ug pinaagi niadto nga kamatayon madayeg niya ang Dios.) Ug miingon si Jesus kang Pedro, “Sunod kanako.”

Ang Pinalanggang Tinun-an ni Jesus

²⁰ Paglingi ni Pedro nakita niya nga nagsunod kanila ang pinalanggang tinun-an ni Jesus. (Siya mao kadtong duol gayod kang Jesus niadtong nanihapon sila, ug ang nangutana sa Ginoo kon kinsa ang magluib kaniya.)

²¹ Pagkakita ni Pedro kaniya, miingon siya kang Jesus, “Unsa may mahitabo kaniya Ginoo?”

²² Mitubag si Jesus kaniya, “Kon buot ko nga dili siya mamatay hangtod sa akong pagbalik dinhi sa kalibotan, unsay labot mo? Basta ikaw sunod lang kanako.”

²³ Busa mikaylap ang balita ngadto sa mga kaigsoonan diha sa Ginoo nga kadto nga tinun-an dili mamatay. Apan wala mag-ingon si Jesus nga dili siya mamatay, kondili ang iyang giingon, “Kon buot ko nga dili siya mamatay hangtod sa akong pagbalik, unsay labot mo?”

²⁴ Siya mao ang tinun-an nga nagpamatuod nga tinuod ang nasulat dinhi, ug siya mismo ang nag-sulat niini. Ug nahibaloan nato nga tinuod ang iyang gisulti.

²⁵ Daghan pa gayod ang mga gipangbuhat ni Jesus nga kon tagsa-tagsaon ug sulat, tingali ang tibuok kalibotan dili paigo nga kabutangan sa mga libro nga masulat.

Biblica® Open Ang Pulong sa Dios
Cebuano: Biblica® Open Ang Pulong sa Dios (Bible)

copyright © 2009,2010,2014,2024 Biblica, Inc.

Language: Cebuano

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Ang Pulong sa Dios™

Katungod sa pagmantala © 2009, 2010, 2014, 2024 Biblica, Inc.

Biblica® Open Cebuano Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2010, 2014, 2024 by Biblica, Inc.

Trademark Statement

“Biblica” narehistro kini nga tatak sa United States Patent ug Trademark Office sa Biblica, Inc.

Gigamit pinaagi sa pagtugot.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc.

Used with permission.

Creative Commons license

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

You have permission to copy and distribute this Work, as long as you do not change it and you keep the title as it is. Changing or translating this Work will create a derivative work. When you publish this derivative work, you must list what changes you have made where people can see them, such as on a website. You must also show where the original Work is from: “The original Work by its copyright holders is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Open Ang Pulong sa Dios™

Katungod sa pagmantala © 2009, 2010, 2014, 2024 Biblica, Inc.

Biblica® Open Cebuano Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2010, 2014, 2024 by Biblica, Inc.

“Biblica” narehistro kini nga tatak sa United States Patent ug Trademark Office sa Biblica, Inc.

Gigamit pinaagi sa pagtugot.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trade-mark Office by Biblica, Inc.

Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2025 from source files dated 30 Apr 2025

c7818bb0-0bb5-5253-855e-ba448a11f5a5